

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

ELS FILLS DELS VAGUISTES SARAGOSSANS

La política sense entranyes

Diuen sovint que la política no té entranyes; i en podria ésser una demostració l'aldrull que s'ha mogut al voltant dels infants fills dels vaguistes de Saragossa. Totes aquestes criatures escampades per Espanya amb un pretext humanitari, però amb una finalitat ben clara d'agitar i d'agafar el poble pel seu cantó més flac: l'estova-

menors d'edat siguin traficats d'aquesta manera, ni a excusa de bé. Caben garanties i les lleis lliguen ben lligats tots els caps del cas en qüestió. Repetim que ja és una feblesa de l'autoritat haver consentit els primers passos de la maniobra.

Hem dit que l'explotació d'aquest truc sen-

Escenes d'una vaga més seriosa que la de dilluns

ment sentimental. Sembla mentida que es pugui jugar així amb el repòs d'uns infants desvalguts i fer-los servir per combinacions d'una política —encara que els que la menin es diguin apolítics; però és evident que l'afany de l'èxit passi el que passi, combinat amb el menyspreu més absolut als drets de l'home que tenen els professionals i vividors de l'agitació duen fatalment a aquesta llei d'abusos monstruosos. Es una cursa a la poca-solta que moltes vegades s'acaba dins el crim.

Com aquell bon senyor que construí un hospital, però abans havia fet els pobres, els manegadors de la vaga de Saragossa a última hora es compadiren dels fills d'aquells obrers que ells mateixos han llançat a la misèria amb la vaga més poc intel·ligent que s'ha vist de molts anys ençà. Ara, un cop compadits d'aquests noiets, han tractat de barrejar l'útil amb l'agradós i els ha fet tot l'efecte que aquests infants podien ésser un gran instrument de propaganda. Demanarien als obrers d'Espanya que recollissin els fills dels obrers de Saragossa. Això produiria dins l'ànima simple de les multituds una emoció enorme. Aquesta emoció podria servir per a tirar endavant la tasca revolucionària. Ells només hi han vist això, que no està del tot malament vist. A Barcelona feren la primera provatura. D'una hora lluny es veia que el que menys interessava eren les criatures. Si no, per què complicar la cosa provocant manifestacions a la via pública i clàssica barrila revolucionària? Es que això no complicava la situació dels infants? En quin moment s'ha vist una tendresa envers els febles, superior a un interès d'utilitzar un truc escènic? La política no té entranyes i és l'única veritat en tal cas.

Amb bon encert les autoritats han estroncat la maniobra. Ja és estrany que s'hagi pogut ni començar. No sabem amb quin dret uns senyors particulars d'un comitè qualsevulla es poden incautar dels fills d'uns ciutadans de la República i anunciar que els repartiran a qui els demani. Cap Estat mitjanament civilitzat no pot consentir que uns

timental, en principi era una cosa hàbil. Els resultats, però, han estat migradíssims. La causa potser és que l'habilitat era massa patent. I, sobretot, a l'època actual les multituds senten una por tan gran i tan instintiva envers el desori, que quan qualsevol impuls els hi porta reaccionen de seguida i en sentit violentament contrari. El tipus d'agitació que somien els ignorants extremistes de la nostra terra és una cosa passada de moda; tant com la política de la Lliga, que forma simetria amb la de la F. A. I. Els procediments ja estan gastats i àdhuc els millors i més basats en un coneixement de l'ànima col·lectiva es topen amb el sentit del temps i no arrelen o es migren de pressa.

No són, doncs, perilloses aquestes agitats que s'observen dintre de la República, no se sap ben bé amb quina finalitat; però estranyament sincronitzades amb totes les maniobres de les dretes. Es a dir, són perilloses i nocives pels que han de servir-ne de carn de canó. I seria de celebrar que un principi d'autoritat gens impulsiu, gens cruel, però dreturer i ferm, defensés contra els seus redemptors les classes obreres de la República.

De Dijous — a Dijous

Després d'un inici de primavera que no tenia res de primaveral, ja tenim a sobre les calors preestivals, tan sobtades i altes que, de seguir aquest camí, se'ns prepara un estiu dels bons. I dit sigui això sense voler envair els dominis, en els quals declarem no entendre res, de les previsions meteorològiques.

Bon temps, doncs, per a les sortides platgeres, a la recerca d'uns plaers que la majoria de ciutadans no frueixen la més gran part de mesos de l'any.

Se'ns prepara ja aquell temps en que quilòmetres amunt i avall de Barcelona la platja no és sinó—els dies de festa—un formigueig humà, gaurebè diriem infrahumà. Hom no s'arriba a explicar aquella afició, que de tan generalitzada esdevé incòmoda, a pullular en platges espesses de gent, que, amb una incivilitat sense excusa, deixa del seu pas tot de rastres de brutícia.

Però també aquest temps que s'acosta és el de les vacances, de les excursions, dels viatges; el temps del turisme, gran o petit.

Estem tan avesats a les ponderacions de les bel·leses naturals de la nostra terra, que ens creiem que som un país turístic i que només falta que la gent ho sàpiga perquè s'hi dediqui a corrua feta.

Abans caldria, però, ajudar la naturalesa amb l'obra humana, sense la qual no pot aver-hi turisme. I en aquest punt si que hem d'abandonar un panxacontentisme fàcil, de beata admiració d'una naturalesa que ens ha estat donada, per a pensar seriosament en tot l'antiturisme que a estones sembla més fomentat que no pas el turisme.

Perquè, a dir veritat, quantes coses confortables podem gaudir a prop de Barcelona, als nostres visitants? Quina platja, ja que som prop de l'estiu i per a posar un exemple concret, tenim una mica presentable, no en ella mateixa, sinó en els seus addiments turístics? Tot i reconeixent l'excel·lència d'alguns llocs de la Costa Brava, que a poc a poc es posen en condicions, a penes podríem citar res més que Sitges, que està en camí d'ésser un dels grans llocs d'atracció turística europea per poc que hi posem de la nostra part.

Sitges és, per ara, el més cosmopolita que tenim, l'únic lloc on, com diumenge passat, es pot fer una exhibició de vestits de bany jantzen i mostrar unes girls sense que la festa prengui aire de mascarada.

No ens embabiequen fàcilment els cosmopolitismes de revista il·lustrada, ni creiem que la modernitat resideixi d'una manera exclusiva en l'alleugeriment de la roba i la llibertat de costums.

Però tanmateix entre l'aspecte sinistre d'aquells banys de mar de començos de segle i el de les platges d'ara—amb totes les salvetats pel que fa als llocs diumengers i espessos—, no hi pot haver vacil·lació en la tria.

X.

Any VI. Núm. 275 - Barcelona, dijous, 10 de maig de 1934

L'únic de bo de la vaga del dilluns és que ha mostrat l'afebliment de l'organització extremista.

MIRADOR INDISCRET

Anem a pams

A propòsit del reportatge de Josep Maria Planes a La Publicitat sobre l'organització de l'anarquisme a Catalunya i a Espanya, departien amistosament la Dolors Bargalló i l'Anna Murià.

—Ja te'n deus recordar de la vaga general revolucionària de 1902, roda final del gran castell de focs del vell anarquisme, com l'anomena el periodista—preguntà la Bargalló.

—I ara, quina edat que em fas!

—Doncs mira, pels volts de...

—Oh bé, comptant els anys de la Dictadura és clar, però allò no era viure!—repliquà l'autora de Joana Mas.

Humanitarisme cent per cent

Amb la vinguda d'un parell de centenars d'infants fills dels vaguistes de Saragossa, hi ha hagut tantes sol·licituds que molta gent s'ha hagut de quedar sense protegit. Entre aquests hi havia un ciutadà que se'n lamentava i ho feia amb tants escarafalls, que un amic seu li hagué de fer unes atinades observacions.

—Home — li digué —, no tens un germà que té tres fills i fa un any que no treballa? Per què no n'adoptes un almenys?

La raó era de pes i el protector frustrat no sabé què respondre.

Es que protegint un nebot el seu nom no sortiria a cap periòdic.

Marlene Dietrich en perill

Es parla, en una penya d'actors, del doblatge de films. El galan Robert Samsó assegura que no n'ha doblat cap.

—I doncs? — pregunta un dels contututis —. No vares estar a la Paramount de París?

—No vaig arribar a actuar. Vaig barallar-me amb el marit de Marlene Dietrich. Anàrem a pinyes... — contesta En Samsó.

—Hauria estat millor que, per venjar-te, si és que et va perjudicar, li haguessis conquistat la dona.

—Oh! Si ella arriba a ésser a París, rai...!

Quart minvat

Quany que els representants de les autoritats catalanes als Jocs Florals ha minvat considerablement. En lloc de les bravates de l'any passat, hi ha hagut un lleuger remoreig, i l'abstenció en els aplaudiments no s'ha notat, de bon tros.

Sempre, és clar, queda alguna persona irreductible, per exemple aquella bona senyora que, en filar la silueta d'En Companys, no es pogué estar de dir:

—Em sap greu d'haver vingut; tant de bo no m'hagués mogut de casa, com a les festes commemoratives de la República!

—Vols fer el favor de callar? T'hi has d'anar acostumant, dona! — li respongué el marit, cautelós, tot pensant en el seu establiment del carrer dels Arcs.

Comunisme medieval

Fa unes setmanes que el Bloc Obrer i Camperol va celebrar el seu congrés anual corresponent a enguany. En aquest congrés prengué estat públic la dualitat que hi ha dins l'esmentat partit comunista entre la tendència catalanista i l'espanyolista.

Els representants en aquesta última filiació apostrofaven els de la primera amb aquests mots:

—Caballeros de San Jorge!

Els catalanistes responien:

—I vosaltres, què? Caballeros de Sanliago!

Gent d'upa

Una casada jove de les que es fan dir «si senyor», però amb accent castellà, donava, l'altre divendres, el primer te a les

seves amistats. Abans de servir-lo els ensenyà, com era lògic, les diferents habitacions de l'estatge, totes ells instal·lades amb gran devessall de pompa.

—Esto no es lujo; esto es lujuria!—exclamà, entusiasmada, la sogra de Jesús Cambó.

On és la independència?

En l'última assemblea general celebrada pel Sindicat de la Indústria Hotelera, de Barcelona, fou elegida una junta el president de la qual és militant de la Unió Socialista de Catalunya, el partit que s'independitzà fa poc de la tutela del Partit Socialista Espanyol.

Aquest Sindicat, fins al moment del canvi de junta, redactava el seu butlletí mensual, *Ressorgir*, en català.

Ha estat tot u que el dit organisme fos controlat directament pels que no volgueren continuar lligats — amb tota raó — al centralisme absorbidor de la U.G.T., perquè el seu butlletí aparegués — àdhuc el títol, *Ressorgir* — redactat en la llengua del senyor Largo Caballero.

Si interiorment vàrem aplaudir la independència del socialisme català, denunciem avui aquest pas enrera per a vergonya de tots.

De tan internacionalistes que volen ésser aquests socialistes fan el *provinciano*.

La pintura i la gana

El senyor Albareda, conegut animador d'hotel, gaudeix des de fa un cert temps d'una ben guanyada fama de col·leccionista d'obres d'art.

Entre les darrerament adquirides per ell, sobresurt, almenys pel seu tamany, un quadro de Grau-Sala, penjat en un lloc d'honor a l'Hotel Bristol.

Uns valencians vinguts aquests dies a Barcelona per a presenciar la final del campionat de futbol i que s'estatjaven a l'esmentat hotel, creuen haver descobert els motius del mecenatge de l'Albareda. El que li tocà de seure encarat al quadro de Grau-Sala, perdia de mica en mica l'huor i la gana, i començà a enyorar-se i, el que és pitjor encara, a encomanar als altres la seva malaltia.

A punt de marxar, ens ho explicava, amb lastrugança:

—No, i quin quadro! Ja pot haver-lo pagat bé el fondista, amb els estalvis que farà a la cuina...

Cal endreçar-ho

Diumenge al matí, aquests mateixos valencians, com la gran majoria de llurs companys d'expedició, van arribar-se al cementiri, a retre homenatge al que fou primer president de la Generalitat, i van quedar una mica decebuts davant l'estat lamentable del que ells imaginaven que seria un monument digne, d'acord amb el que per a ells, bons republicans i demòcrates de tradició, hauria de representar el que va proclamar la república a Catalunya.

Nosaltres trobem que tenen tota la raó i que cal esmenar aquesta manca tan patent de desconsideració que tan malament ens fa quedar...

En justa correspondència

S'ha dit que molts valencians van anar a retre homenatge a Macià per a crear-se un ambient favorable que els pogués servir diumenge a la tarda.

Per a desfer aquesta pobra insidia, ens han pregat que fem remarcar que la tomba de Macià no és tancada per a ningú i que tot-hom té dret a acostar-s'hi respectuosament.

Però els que van llançar aquesta suposició malevolà no se n'accontentaren, i la nit de diumenge foren uns quants els que es dedicaren a celebrar pels cabarets la victòria del Madrid fent demostracions, gens corresponents a la nostra imparcial hospitalitat, ben remarcada en el discurs que — en castellà — va fer Zamora des de la tribuna d'honor de l'Estadi.

Per cert que el famós porter, de bracet amb el fill d'En Foronda i algun altre, formava en el grup més destacat de mal educats que, a l'empar de l'alcohol i de la nocturnitat, donaren un espectacle vergonyós al Hollywood, on es van fer un tip de cridar «Muera Cataluña», «Viva España», «Viva el rey» i altres coses més pròpies dels soralls de Villa Cisneros que de les sales barcelonines d'esbargiment.

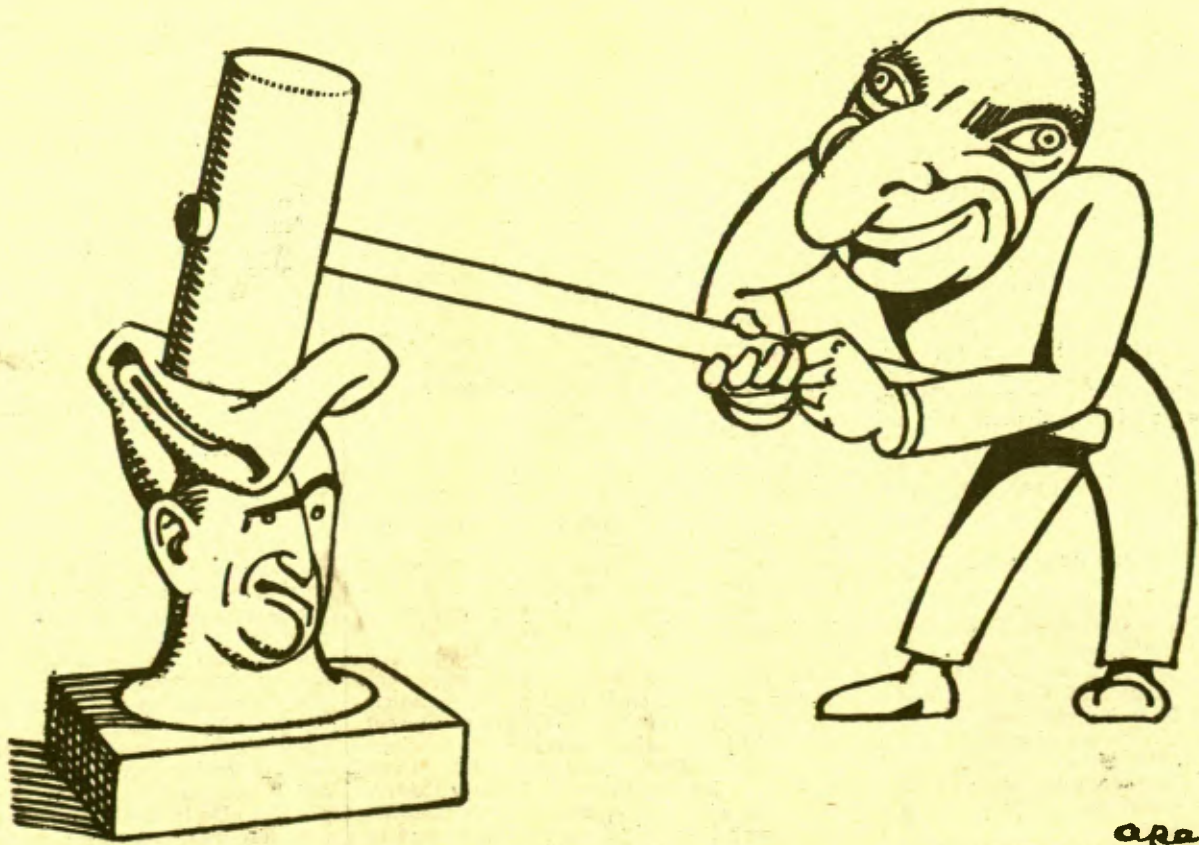
Ni tan sols els va imposar la presència d'un membre del govern de la Generalitat, que, per a evitar conflictes, abandonà el local, massa prudentment si es vol.

Per ara, no encara...

Als nois de La Veu del Vespere, això d'anar tant de nits no els prova gaire. Dilluns escrivien sobre els decorats: «Un altre grup amateur que, sota aquest aspecte, es presenta d'una manera molt digna, és el grup que interpretà les tres peces en un acte a la sessió Lyceum Club de la Sala Studium. Cal dir, però, i com a major elogi, que aquest grup havia triat com a decorador un home com Daniel Planas, que ens oferí tres decorats d'un gust admirable.»

Sobre el gust no hi tenim res a dir; ara que el decorador era el jove pintor sitgetà Artur Carbonell, el qual ja fa una pila d'estius que organitza representacions selectes amb uns decorats pintats i muntats per ell que són una meravella.

Daniel Planas és un actor amateur i no ha agafat mai cap pinzell. Ara que això no vol dir que qualsevol dia, per passar el temps, sobrant-n'hi, com n'hi sobra, no se'ns despengi amb una exposició de pintures. Però llavors ja en parlarem.

El Sr. Samper s'esforça a aconseguir algun èxit a la resta d'Espanya

A la pàg. 3:

Necessitat d'una renaixença política per Fermi Vergés.

A la pàg. 4:

«**Berkeley Square**», per J. Palau.

A la pàg. 6:

La causa de la moral, per Francesc Pujols.

Guia de forasters

El fet es situa quan les regates internacionals darreres celebrades a Mallorca.

Com és de rigor, els participants forasters visitaren tot el que de visitable té l'Illa Daurada. Un grup d'ells era a la Cartoixa de Valldemosa, amb el secretari del Club Nàutic de Palma com a cicerone, un senyor amb unes patilles tan pintoresques com els seus coneixements, com es pot apreciar per la mostra:

—Aquesta és—digué amb tot l'aplom—la cella que ocupaven els cèlebres enamorats Chopin i Sarah Bernhardt...

Hi ha Moisès i moisés

Qui no ha anat a Roma, amb motiu de l'Any Sant... i de les rebaixes considerables en les tarifes dels ferrocarrils italians?

Potser gràcies a aquest viatge, algú haurà adquirit coneixements que bona falta li feien. Com aquella senyora barcelonina d'una expedició capitanejada pel P. Rovira, que, sorpresa davant el *Moisés* de Miquel Àngel, confessà ingenuament que pensava trobar-se amb un d'aquells bressols dits *moisés* (paraula que no fa el plural *moisésos*, com es pensen alguns botiguers barcelonins).

Diuen que les compacions són odioses

Com ja es deia en aquestes pàgines en parlar de la Diada del Llibre, una de les moltes coses que aquesta provoca és una floridat d'articles aspirant al premi de mil pessetes ofert per la Cambra oficial del Llibre, premi que, d'altra banda, ben poques vegades és atorgat íntegrament, sinó que sol dividir-se entre uns quants dels centenars d'articles presentats, apareguts molts en revistes de limitada difusió.

Era segurament tirant a aquest premi, que un butlletí dels rebosters i pastissers barcelonins publicava unes *Sugerències*, algunes de les quals val la pena que reproduïm:

«El llibre s'assembla a la dona. La troballa d'un llibre extraordinari no us deixa tranquil fins que l'obteniu. El porteu (o la duieu) en una bella i silenciosa cambra, lluny del brogit del món. L'acariueu tendrament. Amb suavitat l'obriu — el llibre! — penetreu en les seves interioritats, i us sadolieu de l'obra més bella i admirable que hagi produït la humanitat, o la naturalesa, segons es tracti d'ell, o d'ella.

«El llibre s'assembla a la dona. Si no es usat, en obrir-lo us gema — el llibre! — en els vostres braços a causa de la dolor produïda... Acaba, amb tot, llurant-se al lector, qui, amb els ulls encesos, cerca en son interior — del llibre! — els parafràs vibrants, ardents... o bé la tendresa inefable...

«El llibre s'assembla a la dona. Després de la lectura — després de la possessió — o bé us recorda moments d'incomparable benaurança, o bé us fa fàstic... Si el llibre és bell — si la doneta és gentil i emotiva, podríeu dir — l'estimareu sempre més; si no, la recordareu amb una certa continguda repugnància...»

En el «ritme» número 284 del tan caòtic com sistemàtic poeta A. Escasans, es llegeix: «...l'autor, que era un home molt pur, va passar per la vida covant un menyspreu absolut per la gent que el voltava...» A continuació parla encara de «gent idiota» i acaba amb aquest estoic pensament: «No em playis».

Un ateneïsta, poliglota per més senyes, acabat de llegir aquest «ritme», va marxar de l'Ateneu escapat. Pocs moments després el telèfon va demanar el genial autor que ja té escrits més de 284 ritmes:

—Es vostè el senyor Escasans? — va dir-li una veu tota amable.

—Sí — contestà el funcionari-escriptor —. Què em desitgeu?

—Oh! No pas res... Era només per a dir-vos que uns playno de tot cor.

Consells als altres

En una enquesta que sobre la novel·la ha obert un setmanari barceloní, el conegut fabricant de text sistemàtic A. Escasans aconsella als lectors, entre altres coses, «que, en lloc d'escriure, es dediquin a festejar, a llegir, a fer excursions i esport, a anar al cinema i als concerts, a riure i a plorar sempre que en tinguin ganes». I a continuació els diu que quan tinguin cinquanta o seixanta anys, llavors, «si en tenen ganes», podran escriure.

Comentant aquest desinteressat consell d'Escasans en una pènya de l'Ateneu, un conegut crític literari deia:

—Cinquanta o seixanta anys! Ara m'explico el perquè de la qualitat literària de la producció del jove i jove autor del primer, segon, tercer, etc., *Llibre del Sistema*.

Una invasió de valencians i madrilenys

L'Estadi de Montjuïc fa un bon servei a la ciutat. No pas amb massa assiduitat, és clar, perquè l'Estadi és per als esportius com una mena de vestit que, per a no treure-li massa llustre, només es fa servir per a les diades de gran solemnitat; però és evident que, sense l'Estadi, molts esdeveniments d'una certa envergadura esportiva fugirien de Barcelona i anirien a parar a qualsevol recó de la Península. Això sempre és una satisfacció. I és, també, mirat

el dissabte, com uns modestos emissaris dels que havien d'arribar durant la nit i l'endemà. Tota la nit, la Diagonal i la carretera de Sans foren un constant trepidar de cotxes empolsinats que a penes deixaven veure la V que precedia el número de llur matrícula. Per la banda de Sans, vaig veure entrar a Barcelona vuit minyons que venien de València en bicicleta.

I, entre tanta gent, a mi m'ha tocat de rebre un convidat. Un convidat que s'ha

de futbol, simpaties són ovacions, i ovacions són encoratjaments.

Quan el taxi ha passat per davant de Colom, he hagut de subjectar el meu parent que volia de totes passades fer-se retratar per un dels «minuters», que avui són més que els altres dies. Aquest moment de dubte m'ha donat ocasió de veure les nombroses cues que hi ha arreglades a la Porta de la Pau. Els vapors del Port, com els «minuters», els taxis, els bars, els hotels i els restaurants, fan avui el seu agost.

I ja som a la Plaça de la Fe. No massa gent, perquè, a instàncies de la Generalitat, hom ha acordat que l'acte tingui un caràcter íntim. Flors, flors, flors... Em ve a la memòria la *València* de Padilla: «...es la tierra de las flores...» Paraules cordials del senyor Neira, delegat dels valencians; resposta efusiva del senyor Companys. L'acte ha estat, dintre la seva simplicitat, emocionant.

Altra vegada el taxi. Comença el meu paper de cicerone. El llibre orientador de Myself ara em faria un bon servei. Gran Via, Paral·lel, Parc, Rondes, Plaça de Catalunya, Passeig de Gràcia, Diagonal, Pedralbes, Tibidabo. A aquest darrer lloc, una gentada enorme. N'hi ha prou? N'hi ha prou i és tard! Doncs, cap a dinar.

LA FEBRE A MONTJUÏC

Es d'hora — relativament d'hora, perquè a l'Estadi ja deuen jugar els amateurs — i les avingudes de Montjuïc són un formigui febre de gent, de cotxes i d'autòmbus. Passa un autocar amb una llegenda que promou aplaudiments: «València saluda Catalunya» i un *llauror* valencià i un pagès amb barretina que es donen la mà i es corresponen: «Vixca Catalunya», «Vixca València».

Al meu acompanyat, l'Estadi, de fora, li sembla grandios; de dintre, el troba imponent. Seixanta dues mil persones! No sap com dir-me la seva admiració. Ara juga l'Olimpic de Xàtiva contra l'equip d'Irún. Els de Xàtiva comencen per dur avantatge i els valencians del públic — que ja hi són tots des de primera hora — animen els seus paisans a grans crits unànims: O-lim-pic. Però, a l'acabament del partit, veuran com els valencians amateurs surten de la pista de joc amb el partit perdut i algun comença d'alarmar-se. Serà un símptoma del de després, aquest primer partit?

Ha arribat l'hora del plat fort. L'Estadi bull, de febre, d'efervescència i de calor. Surten els madrilenys i es veuen les banderetes tímides del matí; quan surten, darrera seu, els valencians, de tots els reconcs de l'Estadi s'aixeca un voleiar de banderes amb «lo rat penat». Quin gran negoci el d'aquest comerciant de València que ha venut a tres rals milers de banderetes que no li costen més enllà de vint cèntims cada una! Tot l'aparell de les grans solemnitats: fotògrafs — molts d'esportistes que han saltat d'entre els rengles de públic madrileny i valencià —, operadors de cinema, salutacions, corteig de camps... I el xiulet de l'àrbitre, que acaba de fer posar els partidaris d'uns i altres els nervis en tensió. Maledict! El meu parent, que s'exclama:

—Mos toca *chuar* contra vent. Açò faltava.

Però com que el València ho fa millor del que tothom es pensava i altrament, la gent, per instint, sempre es decanta de la banda del més feble — i el més feble, avui, és, tècnicament, el València — aquest es va fent seu el públic, encara que no ho manifesti. Futbolísticament el partit, per ara, no és gran cosa, però hi ha nervi i empena i coratge, sobretot per part del València. Els valencians del públic que han vingut en pla gairebé de venguts, que abans del partit es conformaven només a fer un simple bon paper, ara s'engresquen de valent i ja volen més: guanyar. Tot és silabejar a grans crits: Va-lèn-cia. Va-lèn-cia. Va-lèn-cia... Va a acabar-se la primera part i entra a la tribuna el senyor Companys. La gent de la preferència — es distingeixen els valencians — l'ovaciona. Al cap de poc el senyor Vilalta, l'àrbitre, assenyalà la treva reglamentària. Els valencians exulten i retreuen «la sang llewantina»; els madrilenys es mig descoratgen i parlen del «poco amor propio» dels seus jugadors.

Ja hi tornem a ésser. I no passen cinc minuts que el València marca un gol. La pilota ha entrat a la xarxa en companyia de cinc o sis jugadors dels dos bàndols; els uns per impedir-la, els altres per evitar que entrés. Zamora ha quedat a terra, contusionat per les trepitades de dotze peus. Als rengles valencians hi ha una febre que ja no és febre: és deliri. Salta un minyó al camp i corre a abraçar els jugadors. Ni la goma d'un guàrdia d'assalt és prou per fer-li aturar la marxa.

Passa el temps i les coses segueixen igual. Quants milers de valencians no deuen ja assajar interiorment la tonada de l'*Alirón* aplicada al seu equip?

—Encara no s'acaba? — em pregunta el meu parent.

No; no solament no s'acaba, sinó que el Madrid pressiona, a cada moment més. I pressiona tant que fa el gol de l'empat. Les veus valencianes van apagant-se. Als cinc minuts, el Madrid torna a marcar. Les veus valencianes s'han apagat del tot; les madrilenys s'han enaridit. No s'haurà invertit el nombre de partidaris? Això va acabant-se. I s'acaba del tot. El Madrid campió, després de disset anys de no ésser-ho. Zamora i Pasarin, els dos capitans, s'abraça. Lloada la cortesia! Però el meu parent ja no està per res. Ni vol veure el moment en què Companys, en representació del president de la República, lliura la Copa als guanyadors.

D'ON VENIU? DE LA FINAL...

L'he portat a esbargir el seu desensís per les vies ciutadanes, tot esperant l'hora de la sortida del vaixell. Rambla avall, amb «lo rat penat» desat a la butxaca, el meu parent es sent poc comunicatiu. Barcelona, que al matí l'entusiasma, ara no li deu dir absolutament res. Dintre el seu posat d'home cansat em fa l'efecte del nostre clàssic ballador de festa major en retornar a casa. Va venir engrescadíssim i l'engrescadament li creïa per moments. En canvi, si ara li preguntàvem «D'on veniu?», us respondria «De la final...» Però en un to conserros, desesmat, com per a desvetllar la compassió i la llàstima.

—ESTEVE CALZADA

L'APERITIV

Paisatge. — La primavera excita les olors. L'olor dels diaris, per exemple, quan ve la primavera agafa un punt marejador. El paper i la tinta es combinen per demostrar d'una manera impúdica fins on arriba la voracitat actual. El món està ple de por i de voracitat; la manca de desinterès, de línia espiritual, de cop de puny gratuït o de verda rialla a mi em fa l'efecte que converteixen les nostres hores en una pasta grisa i sense gust. És possible que totes les èpoques hagin tingut aquesta determinant sordida i petita. Potser el meu avi, quan anava a les quaranta hores o feia volar els coloms, pensava el mateix que penso jo. Potser l'hirsut sapastre neolític, rosegant una trista costella de guineu, ja estava convençut que la Creació era un fracàs artístic.

De totes maneres, és una cosa que sempre ha estat de moda dir mal de l'època que ens aguanta, i considerar els temps passats guarnits amb una ditada d'or autèntic. Jo no sé si és per seguir d'una manera inconsistent aquesta moda, o si en realitat m'assitia l'olor dels diaris, amb tota l'estadística patològica del nostre món morat i polític, o si és només per una mena de mandra i d'egoisme, que procuro evadir-me de tant en tant de les terrasses dels cafès, i fondre'm, d'aquella manera que els meus mitjans ho permeten, amb la primària simfonia de les muntanyes. I m'agrada precisament fer-ho en aquesta temporada de l'any que la ciutat sembla que tingui el seu màxim interès vibratori. Quan les senyores engegen els barrets nebulosos i provocatius, i els grans polítics es maquillen el fetge per donar més importància a llurs discursos, quan es preparen finals de campionat i es proclamen reines de bellesa, en aquesta època, que ve a ésser com les postres i el vi ranci de la civilització, a mi m'agrada escoltar la flauta enyoradissa del cucut dins d'una simple fageda del Montseny, sense altra companyia que la meua gran ignorància del Bé i del Mal.

I no és que en els pobles muntanyencs deixi d'arribar-hi en forma migrada i nyenyueu aquesta olor provocativa dels diaris. Aquí, enmig de les celestials mongetes bullides i els alls tendres plens de fervor i de sensualitat, també es parla de la llei de conreus, del tribunal de garanties, de l'adiposa pacotilla radical que governa la República i d'altres coses tan anti-idíl·liques com es vulgui. Aquí també fa la via viu la ràdio sinopada i espetegada a causa de l'humorisme atmosfèric. Les criatures han deixat de mastegar regalèsia per ingerir coses més àcides i més d'acord amb els mètodes de falsificació i enviliment. A les botigues hi ha sueters horribles i flors de cotó, i els autocars s'han acabat de menjar les tartanes folrades de vellut vermell que eren un somni d'incomoditat i de franciscanisme.

Malgrat això, el paisatge encara continua essent paisatge. La crosta vella de la terra, tan refractària a les estúpides innovacions, en aquesta època d'abril i maig, engendra la flora mil·lenària que feia plorar els ulls grisos dels eremitsans, i que els bandolers es diuen a la boca per treure el mal gust d'un assassinat.

Es precisament aquesta flora de les muntanyes el que a mi em distreu i em fa oblidar la delicadesa de les terrasses dels cafès, i al silenciós món vegetal se m'hi ajunta la música, gens intel·lectualista, pobre de ritme i de melodia, però precisa i segura i sense cap mena d'engany, que surt del bec dels ocells.

M'agrada, del paisatge muntanyenc, aquesta sinceritat tan difícil de trobar fins entre els més envernisats eclesiàstics i les més ben intencionades mares de família. A mi em diu: de què serveix la sinceritat? Potser sí que no serveix de res, però fa una certa gràcia, aquella gràcia de totes les coses diguem-ne naturals.

I el paisatge no es pot negar que és sincer. No s'amaga de les tares més vergonyoses, de les febleses més inconfessables. Ho dona tot: el que és pur i el que és impur, amb la mateixa alegria o la mateixa inconsciència. Anant per un camí qualsevol, trobareu una casa d'aquestes, que han sortit cinquanta mil vegades en els jocs florals, emmascarades de retòrica. En l'era d'aquesta casa, al costat dels pollets més idíl·lics i més daurats, trobareu un gat mort, amb tota la grandesa de la mort i del seu avançat procés de descomposició. És un gat mort que no es dona vergonya de res, i a quatre passes del gat, veureu florir les violetes més fines, més virginals, que han vist la llum del dia. Són unes violetes d'un morat tan pàl·lid i tan de ploma d'àngel, que no us atreviu a collir-les. I aquestes violetes s'aboequen materialment a allò que en diuen el femer. I a dues passes d'aquesta grotesca llacuna Estigia de totes les cases de pagès, comença la sèrie de flors meravelloses que lliguen la castigada arquitectura rural amb l'ondulant murrieta dels marges. Els marges que dissimulen els rences dels caçadors i les rellicscares eròtiques, amb una herba que es refà cada cinc minuts i amb el brodat màgic d'aquestes flors blanques, grogues i violades que es diuen botons d'or, nombrosos, claus de Jesús, i altres noms d'un tendre sensualisme, propis del vocabulari verdagueria. Entre totes les flors n'hi ha una que, pel meu gust, és com un somni de simetria perfecta, de malícia de blanc i de lluentor de matèria: és el liri de neu. Joestic segur que sense l'absoluta sinceritat, sense l'absolut impudor del paisatge, no fóra possible que es produís una cosa d'una gràcia tan profunda, d'una puresa tan emocionant com un liri de neu. Es per això que a mi m'agrada evadir-me del clima dels diaris i de les terrasses, perquè estic convençut que dintre d'aquest clima és impossible que pugui respirar un liri de neu.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Llúcia, 1, "Casa de l'Ardiaca", tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

Valencians a Barcelona, diumenge passat

des del cantó econòmic, una esperança: que, si aquests esdeveniments sovintejaven, qui sap si un dia arribaríem a liquidar el famós déficit de l'exposició... que ja és esperarçar molt...

Però, al costat d'aquesta satisfacció i d'aquesta esperança, hi ha una viva realitat: que, cada festa grossa a l'Estadi, reporta a la ciutat en general un ingrés considerable de diners.

Compteu, si no, només un promedi de quinze pessetes — i em sembla que no em direu exagerat — despeses per cada un dels dotze mil valencians i madrilenys que el diumenge passat eren a Barcelona i us trobareu que s'han quedat ací cent vuitanta mil pessetes. Em sembla que una ciutat que, ultra ésser *l'archivo de la cortesía*, fa en un dia determinat uns ingressos així, es pot donar per ben satisfeta.

SITGES I EL TIBIDABO

Suposo que el lector esportiu o no, ja deu saber que una tan nombrosa mobilització de forasters a Barcelona obeeix al fet de celebrar-se a Montjuïc el partit final del campionat Copa d'Espanya de futbol entre els equips F. C. València i Madrid F. C.

Els *supporters* arribaven, en la seva gran majoria, entre dissabte i diumenge, però els jugadors ja eren ací d'abans de mitja setmana.

Els madrilenys foren els primers i acamparen al Tibidabo. Paco Bru, l'entrenador, gran coneixedor de les coses d'ací, devia trobar que l'oxigen del Tibidabo era el millor per a saturar els pulmons dels seus subordinats, i, així, el parc de l'Hotel Florida, tan silenciós d'habitual, s'omplí de rialles i les anècdotes dels jugadors madrilenys, en constant bon humor, com escua a la gent del gremi futbolista. L'oxigen es barrejà amb l'olor de l'oli camforat. Dintre l'hotel, la partida de póker alternava amb la de billar; hom llegia la premsa i escrivia a la família. De tant en tant, una mica d'exercici als músculs. I d'això que, els que no som futbolistes en diem «donar-se la gran vida», ells en diuen la «preparació». Potser només Samitier i Zamora, catalans, es trobaven incòmodes dintre aquella relativaclusió i haurien preferit sortir als afores a fer una costellada sense enfarfeces, com en els seus bons temps de barcelonins.

Els jugadors valencians no arribaven a Barcelona; es quedaren una mica abans: a Sitges. Això lliga perfectament amb el seu paper de nous rics del futbol, d'equip que arriba per primera vegada a una final peninsular. I té, com a mediterranis, una certa lògica. Com la té exactament el Tibidabo per als madrilenys, espanyols de la *meseta*. Així, per als uns i per als altres, el canvi d'aires no els devia semblar tan brusc.

S'instal·laren a Terramar, com tota gent que s'estimi una mica. Els valencians passejaven més que els madrilenys, en maneigs de camisa, el plec del pantaló ben marcat, l'americana al braç, en una pose d'esportistes una mica estandarditzats. I sovint, es capbussaven a l'aigua de la platja d'or, sota la mirada rigorosa de l'entrenador Jack Greenwell, o feien d'espectadors preferents als entrenaments de Max Schmeling. L'anglès acatallat o el català anglestat — com vulguem — de Greenwell, feia una certa gràcia quan topava amb l'alemany correcte de Schmeling. Només hi mancava l'andalús castíssim del Gallo i Terramar hauria donat, aquests dies, la sensació d'una Societat de les Nacions.

Després del resultat del partit del diumenge, els aires del Tibidabo — una mica malparats — s'han anotat un punt d'avantatge sobre els de Sitges, al punt dolç del seu prestigi.

—Si Schmeling és supersticiós, demà mateix fa les maletes i fuig cap a una altra banda — deia un sitgetà.

Jo HE TINGUT UN CONVIDAT

Hem dit dotze mil forasters, però d'aquests, deu mil eren valencians. Exageració? No. Una personalitat valenciana ens ha donat les dades, controlades i serioses: dos vaixells, tres trens especials, cinquanta autocars, a la ratlla de nou-cents cotxes particulars. Si sou servit, treieu càlculs i veureu com us surt aquella xifra. La mobilització madrilenya fou força més modesta; es limità a dos trens especials, quatre autocars i alguns petit turisme.

València, doncs, es vessà damunt de Barcelona. Els valencians començaren a arribar

Exit en la mida
Corbates inarrrogables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Teléfono 11655

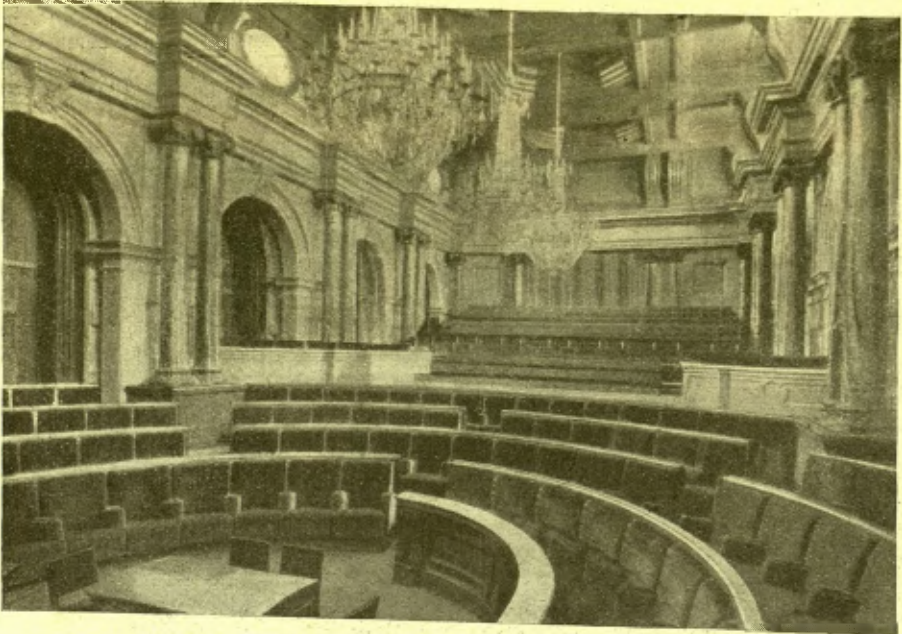
BERKELEY
SQUARE

FILM PRESENTAT PER
MIRADOR
EN SESSIÓ ÚNICA

Necessitat d'una renaixença política

Una revista francesa, 1934, acaba de fer el que un diari català feu fa dies: una enquesta entre la joventut. Thierry Maulnier l'ha resumida, fent remarcar que el crit unànime de la joventut era: exigència d'un Renaixement.

Aquesta exigència ve d'una joventut com la francesa, el país de la qual, en tants ordres, es posa en guàrdia espiritual del món.

Sala de sessions del Parlament de Catalunya

I és que a França, com arreu, s'observa la necessitat de crear un estat d'esperit nou, de lligar el dinamisme intel·lectual de la nostra època a les concepcions socials. No ens cansarem mai de repetir-ho: a Catalunya la nova generació té una gran missió a complir. Crear un nou estil polític, incorporar el catalanisme a la vida de la nació, formular el programa exterior que els nostres destins col·lectius exigeixen.

Catalunya és un poble en formació i es necessita l'optimisme del neòfit per no plagar-se davant els grossos defectes que hom constata cada dia. Un país en el qual els adversaris són forçosament enemics, on les opinions divergents s'ignoren o es menyspreen, on la inquietud és té per esnobisme o per arribisme desenfrenat, no pot donar de si cap idea redemptora. Si girem la vista, veurem una part considerable de la joventut que, desinteressada d'aquest espectacle, s'enrola en un partit les doctrines del qual han estat ultrapassades en tots els ordres.

L'aspecte tràgic s'arrodona en constatar, com acabem de fer nosaltres, que a Catalunya hi ha molta gent que esperen treballar seriosament i que se'n riuen del timbalatge innecessari. I mentre una part dels nostres grans homes es devoren una mica més cada dia, es dona el cas sorprenent que els qui parlen en representació nostra no saben res de la nostra política tradicional, dels nostres punts de vista clàssics en la política espanyola. L'acció per l'acció condueix a aquest desvarieig col·lectiu: l'estrella solitària a Barcelona i l'espanyolisme borbònic a Madrid.

Però l'acció per l'acció només és pròpia de primaris. Perquè la política, en el nostre país, ha estat gairebé sempre un mer empirisme, trobau tants homes de lletres que en parlen amb un deix de fastigueig. És que a Catalunya no és possible aquesta cristallització d'idees que faci essencial la política, no és possible que el nacionalisme sentimental sigui un nacionalisme fecund i creador?

Es hora de posar les bases del Renaixement català. I cal declarar, en contra de l'opinió dels intel·lectuals a ultrança, que aquest Renaixement només és possible per la conjunció de tots els esforços, en profit de les llibertats i les aspiracions de Catalunya.

Cal començar per definir que la nostra feina, Catalunya endins, és la creació d'un gran moviment democràtic perquè Catalunya ha estat un gran poble quan ha sabut defensar les llibertats populars. Els qui a Madrid treballen de costat amb els inspiradors de les idees absolutistes no saben que llur implantació seria la guerra civil a Catalunya. El nostre país és fluïd democràticament, perquè el simbolisme de les institucions no el destorba. Ningú no s'ha acostumat a donar importància al Parlament com a garantidor de la llibertat ni la Generalitat ha tingut temps per ésser un engranatge necessari a la vida del nostre país. A França, a Anglaterra, feixistes i comunistes poden parlar de fallida del parlamentarisme, però a cap d'ells no ha passat pel cap de prescindir d'aquestes institucions en la transformació del règim del país. En canvi a Alemanya ni el Reichstag imperial ni el Reichstag democràtic no aturaven l'escomesa de llurs enemics, perquè com a institució el poble no els donava valor. El seu incendi, simbòlicament, era desfer-se d'un objecte innecessari.

El nacionalisme democràtic català ha de vigilar per les llibertats de Catalunya, però ha de convèncer la gent que el mal més gros seria que una mística antifeixista i revolucionària s'apoderés de les masses. Els qui, inconscientment, fan el joc als petits

demagogs que sofrim a casa nostra, ignoren tot el que passa a fora, com ignoren que tots els règims necessiten benvolences exteriors per viure i progressar. Un dels perills que cal combatre és aquesta polarització de forces extremes. Contra els teoritzadors marxistes opositors la nostra força catalanista i democràtica, Catalunya té prou sentit de la vida per apartar aquest doctrina-

risme eixut que topa amb les concepcions humanes del nostre poble.

Perquè estem convençuts que aquesta nova Renaixença catalana només és possible amb la salvaguarda de les nostres llibertats, cal que sotmetem a revisió el nostre concepte de les relacions ibèriques. No som separatistes perquè no volem ni una balcanització d'Ibèria ni volem per a Catalunya el trist destí d'una Albània. Creiem que la salut pel nostre país és la col·laboració eficaç amb l'Estat central. Les dificultats són grosses, perquè un sentit així de la política catalana, objectarà algú, és tornar al segle XIX. Un dels fets trágics de Catalunya és aquest hamletisme social: influenciada espiritualment per França, dependent en canvi, políticament i econòmicament, d'Espanya.

Aquesta situació ha tingut conseqüències enormes, car els catalans han abdicat una mica d'ells mateixos cada dia. Si els catalans tinguéssim, però, una mica més d'afició a la història, ens explicariem una mica el nostre cas. Però no és d'avui que provenen aquests dubtes, sinó que els veiem viure a través del temps. Catalunya té en la seva posició geogràfica el pitjor enemic. Un temps fou una marca francesa, és a dir una transició entre dues nacions. Un cop d'ull al mapa europeu i veurem que aquestes marques foren sempre els punts neuràlgics de la història. La decadència d'Espanya i sobretot el desplaçament de la política europea al centre i est europeu, feren que el cas de Catalunya quedés, des del segle XVIII, abandonat a la seva sort. Totes aquestes consideracions ressurten d'una manera brillant en un llibre poc conegut escrit l'any 1646 pel canonge Alexandre de Ros. No solament en naturals i costums — diu A. de Ros en *Cataluña desengañada* — són tan contràries les nacions francesa i catalana, sinó que tota l'oposició d'espanyols i francesos ha nascut a Catalunya perquè els reis d'Aragó foren els que tingueren més guerres contra la corona de França, essent ací el lloc d'emulació entre espanyols i francesos i on nasqueren els odis entre les dues nacions. Des de 1285 fins a 1646, Alexandre de Ros cita les invasions de França a Espanya, que han estat més de vint.

Són aquests fets corrents els que ens fan de dictar la nostra política. Durant molt temps hem estat convençuts que per ésser bon catalanista havíem de parlar un castellà dolent i el resultat ha estat una inferioritat manifesta de Catalunya a Espanya. Creiem sincerament que cal una rectificació i que el nostre millor bagatge és una documentació que ens faci aptes per a la política i la defensa dels nostres punts de vista. No podem acceptar l'espanyolisme tradicional nascut a l'ombra de l'absolutisme, de filiació borbònica francesa. Car, per una paradoxa curiosa, els tradicionalistes espanyols semblen ignorar que la veritable tradició espanyola es va rompre quan triomfà ací l'absolutisme francès, amb el comte de, i quan Felip V el completà rompent d'una manera definitiva la tradició veritable d'Espanya.

I creiem que aquesta incorporació nostra és urgent perquè a Europa els fantasmes més estranys s'agiten en totes les cancelleries. Armaments clàndestins i crides a la militarització de la joventut, estridències verbals que l'experiència ens mana de no negligir. La millor manera de salvaguardar la independència d'un país és tenir una política concreta i defensar-la tothora.

Fa massa temps que Catalunya viu de pures reaccions psicològiques i cal que ens adonem que l'habilitat i la finesa no són res sense uns mètodes de política i de govern. Hem dit uns mètodes i no un sistema. Tota veritable política tant deu fugir de l'encarcament del sistema com de l'arbitrarietat de la manca de mètode. El de Catalunya fa temps que el tenim. Perquè, encara que sembli mentida, tenim els nostres clàssics. I al segle XVII els nostres polítics, els nostres grans polítics, feien exactament igual que ara. Amb la mà dreta aguantaven el poble de Catalunya i amb l'esquerra els embats de Madrid. Catalunya endins proclamaven que el nostre poble era de súbdits triomfants de rei vençut.

A Castella — deia Pau Claris — us diuen: obeeix i seràs lliure. Nosaltres us diem: sigues lliure i obeeix. Però no oblidem, tampoc, que de les vacil·lacions d'aquells homes vingueren les èpoques pitjors per al nostre poble. No serà demanar molt que aprofitem l'experiència.

FERRI VERGES

Mirant a fora

El bé i el mal

Es una frase vella que els ximples fan les ximpleries i els savis les escriuen. I això és més veritat que mai quan es tracta d'un savi alemany.

Entre els molts que en el Tercer Reich es dediquen a aquesta feina, ha sortit ara un Dr. Holzmann que ha explicat, davant els funcionaris de ferrocarrils, que la humanitat viu en plena degenerescència des de ja dos mil anys.

Segons ell, els alemanys se n'han escapat gràcies al nacional-socialisme, el qual, amb les seves lleis moralitzadores, ha fet que cada alemany tingui la noció precisa del bé i del mal: «El bé — diu el Dr. Holzmann — és tot allò que és útil al poble alemany; el mal, tot allò que li és perjudicial.»

La setmana passada es reuniren a Berlín uns quinze delegats dels creditors d'Alemanya, els quals, essent de països menys avançats en moral que Alemanya, es deuen creure que són víctimes d'una espoliació, quan, en realitat, només sofreixen els efectes de l'aplicació dels principis morals predicats pel Dr. Holzmann.

Les dues condicions

—Per a fer diplomàcia — ha dit algú —, calen dues coses: tenir maneres i conèixer la història.

I afegia:

—Barthou és de la mena dels Delcassé i dels Cambon: sap les seves dades, com sol dir-se, i també sap fer-se el nus de la corbata.

Joventut eterna

En llegir la notícia que el conegut doctor Voronoff — seixanta-vuit anys fets — s'ha casat amb una noia de vint-i-un anys, hom no pot estar-se de pensar si algun confrare ha practicat al nuvi l'empelt regenerador que l'ha fet cèlebre.

L'observança rigorosa del secret professional impedeix l'aclariment d'aquest punt de la història.

Cal afegir que Voronoff, triplement vidu, s'ha casat per quarta vegada.

Mala sort

A Alemanya, han desaparegut els bustos de Henri Heine i les plaques que assenyalaven, a Hamburg i a Düsseldorf, les cases on el poeta jueu havia viscut, aparegueren un dia esquadres a cops de pedra de nazis exaltats.

A París — Matignon, 3 — una placa assenyalava la casa on Heine passà deu anys, els darrers i més dolorosos de la seva vida. I vet aquí que ara aquesta casa és enderrocada. Desitgem almenys que la nova que s'hi edifiqui ostenti la placa commemorativa.

Fallides socialistes

La banca socialista passa una mala temporada. A Bèlgica, la fallida del Banc Socialista del Treball ha estat un veritable desastre. A França, la Banca Socialista de les Cooperatives està en tan mala situació, que el govern ha hagut d'intervenir-hi amb seixanta milions, la qual cosa té gràcia recordant la campanya de la S.F.I.O. contra l'ajut governamental al Banc Nacional de Crèdit i al Banc d'Alsàcia-Lorena.

Arran d'aquestes fallides, s'ha pogut comprovar que no hi ha res tan semblant a un pànic d'imponents burgesos, com un pànic d'imponents socialistes.

El "monstre" ressuscita

Quan ja semblava que no se n'havia de parlar més en una llarga temporada, vet aquí que el monstre del llac Ness torna a remenar la cua.

La rivalitat entre el Daily Mail i el Daily Express, de què parlàvem fa vuit dies, n'ha estat la causa.

El primer creu en la bestiola i fins ha publicat una fotografia que n'acaba d'obtenir un cirurgià i es dedica a entrevistar savis que creuen en l'existència real de la serp de mar.

Immediatament, el segon diari, sense anomenar el primer, s'apodera del monstre per a fer-hi broma.

«L'han vist — escriu — al llac Ness, a Filly, a Cherbourg, a Salterns, a les illes Hayling, a Barmouth, a Cleethorpes, a la badia de Bengala, a Emsworth, a Hants, a Austràlia. A Port-Said l'han trobat mort, i a Cherbourg també...»

«L'única cosa monstruosa — conclou — és el negoci que fan els hotelers.»

L'invitat. — Es original aquest servei de cafè on no hi ha dues tasses que siguin iguals...

(Marc' Aurelio, Roma)

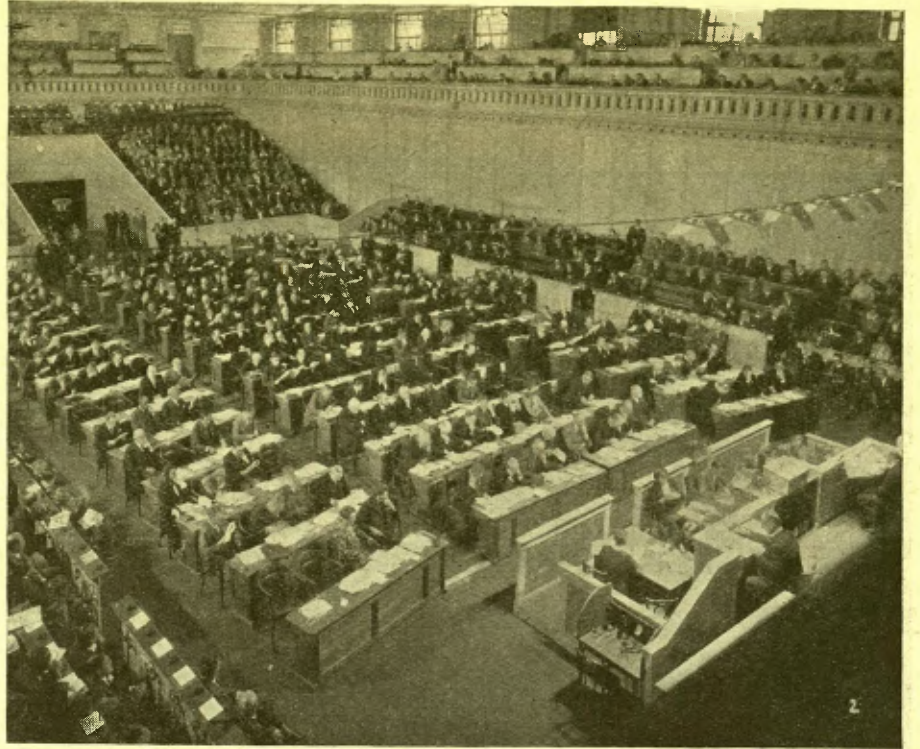
L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

La represa ginebrina

Dilluns que ve Ginebra rependrà l'aspecte de les grans ocasions. S'hi iniciarà un període d'activitat diplomàtica, de la qual potser dependrà definitivament la sort de la Conferència del Desarmament. Ja altres vegades, en ocasió d'altres Conferències a Ginebra, a París o a Londres, s'ha dit la mateixa cosa, i després tot ha quedat com estava, sense fer cap pas endavant i sense tenir el coratge d'acabar les discussions sobre una reducció d'armaments. Però ara la situació és diferent. Es tenen les proves,

que voldria dir guerra inevitable; reducció gradual d'armaments, però abans control i garanties de seguretat, amb severes sancions per als països que no mantinguin els compromisos assumits signant el conveni.

Aquesta tesi és la que accepten, en el seu conjunt, totes les nacions pacifistes i que es preocupen de l'allegueriment dels pressupostos de guerra. La mateixa Rússia no s'hi oposa. Però Anglaterra i Itàlia segueixen una política equivocada, i Alemanya, que després de la seva sorollosa retirada

La Societat de les Nacions en assemblea

adhuc per explícita confessió del seu govern, que Alemanya es rearma. I caldrà decidir-se: o arribar a un conveni que assegurí la pau i permeti de disminuir els armaments, o bé deixar a les nacions tota llibertat d'acció, cosa que significaria la cursa als armaments amb grans profits per als fabricants de canons i empobriment dels Estats i dels pobles.

Des de l'octubre de 1933 fins ara les discussions hagudes han tingut un caràcter privat, sense que el públic n'hagi sabut sinó el que volien els interessats. Aquest sistema de negociacions bilaterals no ha estat mai del gust del Quai d'Orsay, i ara ha volgut tallar-lo de cop. Donat el moment en què ens trobem, això requeria un coratge diplomàtic, i Barthou, educat a l'escola política d'abans de la guerra, l'ha tingut, fent així un gran servei a la causa de la pau.

França vol que tots els problemes de caràcter internacional siguin tractats a Ginebra. Recordi's que la idea de Woodrow Wilson sobre la creació d'un organisme associant totes les nacions, fou realitzable gràcies a l'ajut resolt de Clemenceau i de Léon Bourgeois; recordi's també que la Conferència per a la reducció dels armaments fou organitzada a proposta de Briand, i es veurà que el Quai d'Orsay, volent que es torni a treballar a Ginebra, segueix una política coherent. Afegim que sense l'actitud de França, recolzada per totes les nacions democràtiques, Ginebra ja hauria acabat essent un record històric. Des de fa uns quants anys, han desencadenat una ofensiva contra Ginebra els governs que rebutgen els postulats democràtics, disposats però a organitzar espectacles coreogràfics per a simular-se assistits pel consentiment popular.

Ginebra ha corregut greus perills. Si Eric Drummond no hagués preferit de decantar-se a la banda de Mussolini, cedint el lloc de Ginebra a Avenol, els atacs a la S. de les N. haurien resultat fatals. Si Avenol pogués i volgués parlar, ens podria dir moltes coses greus sobre l'actitud de Sir Eric Drummond.

Les tasques ginebrines s'iniciaran amb la reunió del Consell de la S. de les N., que serà presidit pel delegat portuguès Vasconcellos. L'ordre del dia comprèn temes de poca importància, tret de les conclusions presentades pel Comitè dels tres sobre les modalitats a seguir en el plebiscit del Sarre que s'ha d'efectuar l'any que ve. Aquest plebiscit té més interès del que sembla, ja que pot donar greus sorpreses. Però d'això caldrà que ens n'ocupem una altra estona.

D'ençà que existeix la S. de les N., les reunions públiques — fora d'alguna excepció — han tingut un interès molt limitat. En canvi, són de gran importància les converses que es celebren al Quai Wilson o en algun hotel que per les circumstàncies es transforma en una veritable cancelleria. Del 14 al 29 — dia en què està convocada la Comissió general de la Conferència del Desarmament —, hi haurà a Ginebra entrevistes importants perquè en dependrà l'actitud que adoptaran els diversos governs en les discussions de la Conferència.

En el seu recent viatge a Varsòvia i a Praga, Barthou ha pogut constatar que Polònia i la Petita Entesa — malgrat els afalls i les pressions — segueixen solidaritzades amb França i mantindran a Ginebra un mateix punt de vista. Benes — un dels polítics que més exactament coneix la situació de tot Europa — ha pronunciat fa pocs dies un discurs que confirma aquella coincidència de la política basada en aquests punts essencials: res de violació del tractat de Versalles, i per tant, res de rearmament del Reich ni de revisió de tractats,

de Ginebra s'ha posat en una actitud que és la negació de les normes diplomàtiques, demostra que no té el més petit desig de pau.

Anglaterra, essencialment, comparteix la tesi francesa, en el sentit que cal mantenir la pau a tota costa i evitar la perillosa cursa als armaments. Per tal d'assolir aquest objectiu, els conservadors estan disposats a algunes concessions i a contraure alguns compromisos, com ho proven els discursos i articles d'Austen Chamberlain, Baldwin i Steed, però els liberals — sense parlar de l'etern esperit de contradicció de Lloyd George — i els laboristes no volen estipular acords que comprometin massa Anglaterra en qüestions del continent. Mac Donald i John Simon vacillen encara, i mentre de vegades sembla que es decidiran perquè les directives de Londres s'uneixin amb les de París, altres vegades sembla que persistiran en una actitud que fa impossible d'arribar a un acord.

El veritable punt de divergència és el de les sancions. La tesi francesa preveu greus sancions per als que no respectin els compromisos del conveni, mentre que Anglaterra vol o que es limitin a les nacions continentals, o que no comportin intervencions militars. Sembla que els governants anglesos no coneguin la situació europea — cosa difícil d'acceptar —, o bé juguen un paper equivocat.

Simplifiquem. Europa es compromet, fent mant tots els Estats un conveni, a mantenir la pau i reduir els armaments. El país que trenqués aquest acord seria primerament amonestat pels altres; si aquest avís no fos escoltat, es passaria a les sancions, les quals, a través de diverses graduacions, podrien arribar fins a una intervenció militar col·lectiva. Anglaterra tem que el país violador dels compromisos pugui trobar-se del costat dels amics, i així allò que hauria d'ésser l'aplicació d'unes sancions es transformaria en una guerra, en la qual Anglaterra es trobaria participar contra la seva voluntat i perdent l'eventualitat de poder fer el paper d'àrbitre.

I aquí apareix l'equívoc. Primer que res, o es té confiança en el valor del document, o se n'hi té; en aquell cas, la hipòtesi de la transformació d'una sanció militar en una guerra no és possible. Si no hi ha confiança, no val la pena d'estipular cap acord. Però com que l'esdevenidor és sempre una incògnita, admetent que la hipòtesi temuda a Londres es converteixi per desgràcia en una realitat, això portaria automàticament a l'ensorrada de l'organisme ginebrí i Anglaterra podria considerar-se deslligada del compromís i mirar des d'una finestra el curs dels esdeveniments.

Però: es pot parlar avui de guerra europea i excloure'n la participació d'Anglaterra? No ens ho sembla pas. Anglaterra i França constitueixen una força decisiva en el desenrotllament de la història d'Europa. El sol fet que un país qualsevol sàbés que en l'aplicació de les sancions prenen part aquells dos països units, bastaria a frenar-li la bel·licositat. D'altra banda, si es realitza la hipòtesi de l'anul·lació del conveni, ningú no impedeix Anglaterra de posar-se del cantó del belligerant que a criteri seu tingui raó.

Es reeixirà en les converses ginebrines a posar definitivament d'acord França i Anglaterra? Barthou és un bon psicòleg i un excellent realitzador. Mac Donald comprèn que Alemanya rearmada és un perill més gran per a Anglaterra que no pas per a França. I això permet una vegada més un cert optimisme.

TIGGIS

SI ES-ELECTRIC
I PER AL VOSTRE AUTOMOBIL
ho trobareu en les millors condicions de preu i qualitat al
GARATGE ELECTRIC
CARPER MOIA, 61/8 (Anibau i Diagonal)

FITO
PARCELONA

Exit en la mida
Corbates innarrables
Pijamas a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

PER A FOTOGRAPHATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

EL CINEMA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

LES ESTRENES

El film que va estrenar-se ahir al Tivoli amb el títol de *Desfile de candilejas*, és un film que pertany al mateix gènere que *El carrer 42* i *Vampíresses 1933*. Tres films concebuts sota la mateixa recepta i que projectats en una mateixa temporada s'hauran potser fet un tort recíproc. Altrament, no sabem fins a quin punt aquest gènere mixt pot satisfer, a la llarga, el públic. Sobretot els que hi van amb la intenció de veure-hi

versemblant i un punt caricaturesca, és prou ben interpretada perquè tot seguit us trobeu interessat per aquell cúmul de peripècies que es succeeixen amb una rapidesa cent per cent cinematogràfica. Quant als números de revista, llevat de les escenes a la piscina que, si bé tenen molt poc a veure amb l'art de la coreografia, en canvi són dins les bones regles de la fotogènia, la resta és tan espectacular com buida; molta precisió i també

«Desfile de candilejas»

grans espectacles de revista, queden un xic defraudats en veure que aquests no representen sinó una part mínima de la cinta, vénen al final, després d'un preàmbul que de fet significa el vuitanta per cent de l'espectacle total.

Quant a aquest nou film, tanmateix podem dir que el preàmbul és deliciós de debò i al nostre entendre el bo del film. Es una rialla contínua, i això aconseguit amb uns procediments del tot lícits i enginyosos. El dinamisme de tota aquesta part és veritablement vertiginós, sense que atabali mai, i el film és muntat amb un virtuosisme que no és exagerat qualificar d'insuperable. Els tipus són deliciosos d'humor; els gags, excel·lents i abundants; l'acció, si no massa

molta mecànica pura, que és com dir absència total de vibració artística i de gràcia autèntica.

En *Sota la llum del canalobre*, James Whale, que tant va acreditar-se en *L'home invisible*, ha tractat el vodevil a la manera de Lubitsch. Diguem-ho. Es tracta d'una imitació no ja sols de l'espectacle, sinó aduuc de la forma. Això sí, sense aconseguir aquell ritme lleuger i pràcticament inimitable d'*Un lladre a València*. La interpretació d'aquest film és perfecta.

Un film original ho és aquest de *Tot el condemna*. Oh! res de particular. Més aviat tota l'anècdota és cosida de gratuïtats, però hi ha Edmund Lowe i Victor Mc Laglen, que tornen ací a interpretar aquella clàssica parella d'amics rivals, amics que es barallen sempre, per sortir de cada batussa més amics que abans.

Un crim. Tot acusa el bo. El dolent ha pretès fer un crim perfecte, però al final la justícia l'enxampa. El que hi ha d'original, és que tot el tràgic de les situacions, dos crims, un suïcidi, una germana adorable del condemnat entremig, passa a segon terme, adquirint un relleu inospitat la nota d'humor, que està, tot al llarg del film, molt ben administrada.

J. P.

BANYS MONTGAT

Nou pisos acabats de construir en el seu edifici. Banyes per ampliació de l'establiment. Cada un tres espléndides habitacions, menjador, cuina, safareig, galeria, W. C., aigua corrent, gas i electricitat, des de 600 a 800 pessetes any amb dret a bany. Visibles cada dia

Per a més detalls: Passeig Duana, 4, 2.ª, 1.ª
Telèfon 18958 - BARCELONA

PANORAMA

Enrique Jardiel Poncela, al Publi-Cinema

Dilluns i dimarts d'aquesta setmana la direcció del Publi-Cinema oferí uns films retrospectius i documentals, i la casa Fox, aprofitant que l'humorista senyor Enrique Jardiel Poncela aquests dies es troba a la nostra ciutat, li pregà de donar com a fi de festa dues charlas relacionades amb el seu viatge a la Meca del cinema. De *Paris a Hollywood* és el títol d'aquesta conversa que Jardiel Poncela ens feu conèixer des de l'escenari del Publi i que caldrà acceptar que desvetllà una gran curiositat. L'humorisme madrileny en boca de l'autor de *Amor se escribe sin h* es converteix en un picaroleig viu i acolorit que sovint aconsegueix reeixides fíblades d'hilaritat entre l'auditori. Així, per exemple, quan ens parla que el vaixell ha amarrat al port de Nova York, diu que el *barco ota a propina*, i quan el tren comença a allunyar-se de París ens explica que arran de la via hom va llegit aquells cartellots que només serveixen per a orientar les tropes alemanyes quan es disposen a apoderar-se de França: *A París, 20 kms.* D'una dama amb una túnica llarga de color carmí us dirà que *parecia un lápiz Faber*, i els americans, segons ell, *todos van con unos trajes color pianola*. En certs moments l'humor de Jardiel Poncela vol agafar una volada de transcendència i llavors us adoneu de la manca de profunditat i de consistència d'aquesta escola típicament madrilenya que va néixer per a fer més passadures les hores del cafè i les hores de l'aperitiu.

Comentant i explicant els films retrospectius del 1900, que hom anomena *Celuloides rancios*, Jardiel Poncela té admirables troballes de lèxic i oportunitat, i el seu enginy s'hi perfila a cada escena. Aquest ens sembla el marc més apropiat a les seves possibilitats d'àgil narrador. — M. A.

Marxiana

Harpo Marx — un dels quatre germans Marx — es trobava recentment a Boston i s'hi avorria d'allò més. Decidí un dia de començar a pintar.

Feria dues hores seguides que pintava, quan la model li advertí que era costum reposar un quart cada hora. I afegí, després d'un cop d'ull a l'obra mestra:

—Quant temps fa que pinteus?

—Dues hores — digué sincerament Harpo Marx.

—Ah... Ja ho entenc... Perquè jo, sabeu, també pinto... i millor que vós, perquè fa més temps que m'hi dedico.

—Entès — féu Harpo, després de mirar-la un moment.

I començà a despullar-se per a posar per a la seva model...

Berkeley Square

Standish, un americà que viu avui a Londres, es sent ben infeliç en aquest segle en què el destí l'ha situat. Sofreix de la nostàlgia d'una millor vida, que és per ell una nostàlgia del passat. El segle XVIII, sobretot, l'encanta. Pressent com aquell hauria estat el seu ambient favorable! La seva família s'instal·là precisament en aquell temps a Londres i des d'aleshores visqueren tots

posen per la seva humanitat, netedat psicològica, donant tot plegat el to de les coses més reals i concretes.

L'existència d'aquest home que sap la història i que viu entre gent normal del segle XVIII, que naturalment no sap res del que vindrà, no existint encara per a ells, és, no cal insistir, una de les situacions més paradoxals que capga imaginar. Ens hem

«Berkeley Square»

ells sempre en aquella casa que avui és la seva. Coneix aquella època i la història d'aquells avantpassats amb una minuciositat d'erudit doblada d'una veneració d'amant. Viu absorbit en aquells records antics, i la seva promesa més d'una volta l'ha sorprès, amb el consegüent astorament, amb un canalobre encès a la mà en unes habitacions plenes de llum elèctrica. Experimenta com uns raptos que l'arraven del seu medi real i li donen com l'allucinació de les coses que han estat i que ja no són.

I per què ell no pot *amar al segle XVIII*? Si quan ens elevem a gran altura copsem simultàniament una extensió del paisatge que des de baix no descobrim sinó successivament, per què no podríem realitzar així mateix una mena d'experiència que ens permetés d'experimentar com a contemporanis esdeveniments que en l'existència ordinària es donen com a successius? I si això de la història fos solament un punt de vista inferior? Standish, com un visionari, va parlant a tothom de la visió de Déu, en la qual tot es realitza d'una manera contemporània. Si pogués ell també elevar-se, transportat per un poderós sentiment fins a realitzar com a presents coses que han estat, coses que són en el passat!

No hem de dir res més de l'anècdota per no treure el gust a aquells dels nostres lectors que vulguin, assistint a la nostra sessió, descobrir personalment el film, però el que hem de dir tot seguit, és que el gran mèrit de Frank Lloyd ha estat de fer plàstica, humana, concreta d'una manera exemplar, una intenció que de moment sembla vorejar l'abstracció i que sempre es mou dins la utopia. Aquest mèrit és gran i no sabríem exagerar-ne el valor. Perquè el film, que és molt intel·ligent i que amb un desmembrar que no exclou per res la precisió, frisa els problemes més intrínsecs que posa la noció del temps, la irreversibilitat de la història i la qüestió de la predestinació, tot i això opera amb una força immediata, ja que els personatges i les escenes totes s'im-

obligat a no parlar més de l'anècdota i no direm res per tant dels mòbils que permeten a Standish de moure's així a través dels temps, així mateix que de les circumstàncies que fan possible, amb un màxim de versemblança, la seva aparició sobtada, sense antecedents visibles, entre gent de la seva família. Tot això és molt enginyós i les perplexitats que experimenten uns i altres i les planxes en què involuntàriament incorre el nostre home, són coses molt divertides.

Frank Lloyd ha realitzat el seu film amb una traça consumada. El film, cinematogràficament, és de gran qualitat. Fotografia plena de seduccions òptiques, ritme suau, tècnica del muntatge i de la presa de vistes imperceptible, interpretació irreprotxable.

Hom podria imaginar un comentari rigorosament tècnic de la substància d'aquest film, un comentari que podria anar avalat amb cites de tots els escriptors espirituals, des d'un Sant Agustí fins a Fénélon. Es podria escriure, per exemple, en començar la projecció, aquella extraordinària paraula de Sant Agustí: *El temps és una mala imitació de l'eternitat*. Entenem, però, que un comentari així, demés de rebassar la nostra competència, fóra més indicat per a *Críterion* que per una pàgina de cinema, malgrat la voluntat de màxima serietat amb què, almenys d'intenció, tractem de redactar els nostres articles. I encara i sobretot, un comentari així, tot i ésser molt indicat, tanmateix podria donar una idea molt inexacta del film, que abans que res i com ja hem tractat de fer entendre, és una història molt concreta, una anècdota molt divertida i un assaig molt reeixit de donar una corporeïtat emocionant de debò a la més paradoxal de les utopies.

JOSEF PALAU

Berkeley Square serà presentat aviat per MIRADOR, i no serà projectat fora d'aquesta sessió especial, sobre la qual donarem precisions en el número vinent.

PUBLI-CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 2 tarda a la 1 matinal

CURIOSITATS MUNDIALS

Interessants reportatges Fox Movietone
Final del partit de futbol Copa Espanya entre el Madrid i el València a l'Estadi.
La fira del llibre de 1934 a Madrid. Importants maniobres militars a Paracuellos del Jarama i altres.

Berlin. Manifestacions comunistes a Viena. El rei d'Itàlia inaugura una nova legislatura. Importants catàstrofes minera a Iugoslàvia. Maty d'acrobàcia aèria entre Dorel i Defroyat i altres.

NAVEGANT PER LES SET MARS
Primera de la sèrie de "Les aventures d'un cameraman"

COLISEUM Un film de ERLE KENTON

VEGEU-LA AVUI MATEIX!

Una gran pel·lícula que tothom proclama com una de les més divertides, originals i ben fetes de la Paramount

Fantàsia

DEMÀ, DIVENDRES
ESTRENA

Gene Raymond i Leslie Banks

i les marionetes del Teatro dei Piccoli di Podrecca

Direcció: ROWLAND V. LEE Producció: JESSE L. LASKY

Un film FOX

CAPITOL

del film més viril i sorprenent dels temps moderns

BUSTER CRABBE

el campió olímpic en les majors performances d'agilitat i valentia

EL TARZAN,

que ha batut tots els rècords de dinàmica i d'acció

Demà divendres, estrena

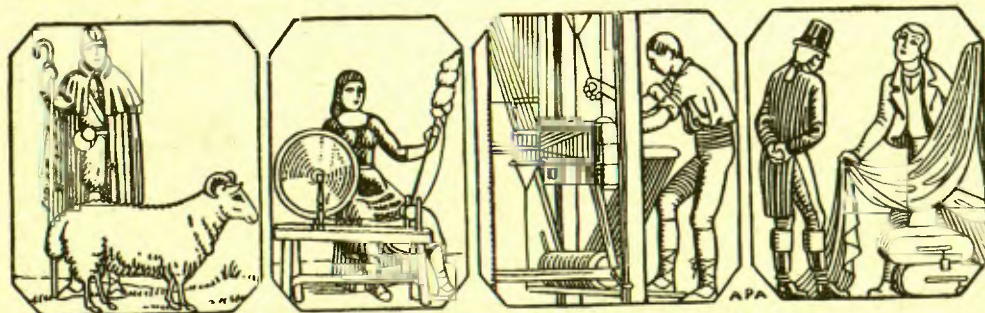
ES UNA EXCLUSIVA FEBRER I BLAY

PANYERIES SALMERON

13, SALMERON, 13

Estalviareu diners adquirint els vostres trajos en aquesta renomada casa

RECOMANEM SASTRES ♦ TALL GARANTIT

EL TEATRE

Pastora Imperio

A la primavera de 1930, la Pastora va treballar al Circ Barcelonès. Poc temps després, anunciava la seva retirada. Tenia por de perdre la seva fama. Ara, després de quatre anys d'inactivitat, empena per l'Argentina i González Marín, encoratjada per l'èxit que assolí la seva actuació en un festival, s'ha decidit a reaparèixer *porque me parece que todavía puedo armar bulla y voré a vivir mi vida de ante*. El dia 6 d'abril debutava al Palau de la Música de Madrid. El 28 del mateix mes, tornava a triomfar, a l'Espanya, interpretant la part de Lucia en l'*Amor brujo*, muntat per l'Argentina, aquell *Amor brujo* que Pastora havia estrenat al Teatre Lara, fa uns quinze anys, i que, segons diuen, Falla va compondre per a ella. Finalment, dissabte i diumenge va treballar al nostre Barcelonès. S'havia dit que la Pastora actuaria al Poliorama. Grossa equivocació, evidentment. L'art eminentment popular d'aquesta emperadora de raza ha d'ésser ofert al públic dels locals eminentment populars. I els aplaudiments rabiosos que una sala enardida li prodigava dissabte demostren que no anem equivocats.

Pastora Imperio és gitana. Tot i corrent el risc d'ésser titllats d'exagerats, ens atrevim a afirmar que els gitanos són una raça excepcional, privilegiada, la més temperamental del món. Aquest temperament artístic, superior al dels russos, tan extraordinàriament dotats, només es pot comparar amb el dels negres més hiperestèsics. La Pastora és l'expressió més perfecta d'aquest temperament gitano, la quintessència de la gràcia caní. La Pastora és un producte únic de la naturalesa. Com ens deia l'Argentina, de Pastores només en surt una molt de tard en tard.

Evidentment, la Pastora ja no és la d'abans. Aquells ulls verds amb els quals va néixer *porque a Dios le dió la gana en sus dichosos antojos*, ja no brillen com antany. El seu cos s'ha engruixat considerablement, el coll esvelt s'ha submergit dins aquest greix i, contrast sorprenent, les cames, de les quals gairebé no es seixeix, han esdevingut d'una magror esquelètica. Els seus braços no tenen la meravellosa flexibilitat d'antany. El seu cos no s'ondula amb aquella elasticitat felina. Però no hi fa res. Pastora conserva, intacte, allò que no mor mai en la seva raça: la gràcia castissa, el *salero*, el *garbo*, l'alegria caní, la inspiració, l'espontaneïtat, el sentit profundament racial. Allò que no mor mai en la seva raça, i que permetia al malaguanyat mestre Otero de ballar, a setanta quatre anys i sense fer el ridícul, unes tandes de *sevillanas* a les casetes de la Fira de Sevilla, que permet al Gallo de reeixir improvisacions genials davant el toro, i que permet a la Macarrona, més vella que Matusalem, de despenjar-se amb uns *desplantes* d'estampa de pura *soleira*, bruns i sensuals com el flamenc litúrgic del Saló Burrero i del Cafè Silverio. A la Pastora li poden mancar facultats físiques, fallar-li el mitjà d'expressió, però el que no li falla ni li fallarà mai — va néixer així i així morirà — és la gràcia gitana. És allò que no mor mai en la seva raça. La gràcia gitana que fa que, a la Pastora, li siguin perdonades totes les seves equivocacions. El decorat i la indumentària d'un mal gust sublim, la lletra idiota d'unes cançons estúpides... Tot, absolutament tot, passa desapercebut per obra i gràcia de la simplicitat arravatadora de la Pastora, tot és anul·lat per aquesta gràcia de Déu inimitable.

La sola presència de la Pastora ja és un espectacle. Les seves entrades a l'escenari són tan bones com les sortides. Quan, abans d'iniciar un número, avança lentament vers la bateria amb uns aires magnífics de reina i una arrogància plena de majestat, amb

una aristocràcia i una distinció naturals de gran senyora, un crit d'admiració forada el silenci de la sala. I quan, després de cantar *Carmen la cigarrera* es retira amb una actitud imponent de geganta de processó, que reclama imperiosament les trampes; quan, acabat un altre número, se'n va a dintre marcant unes *bulerias* amb un estil indescriptible, els aplaudiments tenen resonàncies de tro. La Pastora té un port de braç impecable. Uns braços, unes mans i uns dits que parlen amb una eloqüència inestroncable.

Pastora Imperio

Uns braços que s'alcen vers el cel, exigents i enèrgics, o que cauen desmaiats, inútils, dominats per brumosos sentiments atàvics o obscurs simbolismes. Unes mans, de torsions suavitats, que fan aquell gest flamenguíssim de benedició amb un *salero* impagable, o que recullen, amb una elegància definitiva, la cua de la bata de pics amb farbalans plens de rumors gitanes — *Su bata azul de lunares — boquerones son de plata — la noche de La Caleta — al cuerpo se reliaha* —. I un dit índex que es diverteix fent molinets intencionats o donant copets al cordovès. I un cap que s'engalla nerviosament, com si desafies el públic o li brindés un toro, mentre que el braç s'enlaira, imperatiu. I uns *desplantes* rumbosos que enardeixen...

La Pastora va cantar tot el que el públic li va demanar, i va ballar un *tango*, unes *bulerias* i unes *alegrías*, no amb la desimboltura magistral d'abans, però sí amb el mateix *garbo* inimitable. I amb aquell misteri gitano que ha fet dir a Carlos y Pedro Caba, en el seu llibre admirable sobre Andalusia, que en el baile jondo, *por bajo del arabesco y la filigrana, se cree percibir la violencia pasional de los hombres del desierto, la mística desolada del judío, la crespas sensualidad del árabe y la religiosidad panteísta y fetichista del gitano*.

No volem acabar sense assenyalar, amb emoció i admiració, els dos recitals que ha donat la gran, l'única Antonia Mercé al Barceloneta amb el formidable èxit de sempre. Els dos concerts tingueren lloc el dilluns a la nit i ahir a la tarda. No era doncs possible parlar-ne en aquest número. I com que tindrem l'espai dels proxims ocupat pels Ballets Russos de Montecarlo, que debuten avui i dels quals hem de parlar llargament, sentim profundament no poder dedicar a la gloriosa Argentina l'elogi que es mereix.

SERASTIA GASCH

El teatre suec contemporani

El teatre suec ha tingut en totes les èpoques una marcada influència francesa. El filòsof Descartes va compondre *ballets* per a la reina Cristina, filla de Gustau Adolf; des de l'adveniment de Carles XII fins la tràgica mort de Gustau III, en 1792, les companyies dramàtiques franceses varen fer les delícies de l'alta societat sueca; el primer conjunt teatral del Teatre Reial es va formar sota la direcció d'un dramaturg francès, Boutet de Monrel, una de les glòries més legítimes de la Casa de Molière. Aquesta influència de l'escola clàssica francesa ha estat tan forta que ha perdurat fins als nostres dies, més o menys dissimulada, i es manifesta en un gust persistent de la paraula sostinguda i del gest ample i generós. Potser són aquestes qualitats el secret de la popularitat que el teatre nòrdic ha gaudit sempre a casa nostra. Un dels pocs autors que es rebel·laren contra aquest estil noble i tradicional — Strindberg — va haver de lluitar molt perquè les seves obres fossin acceptades i aplaudides.

Tanmateix, no podem negar que Strindberg, precisament per haver trencat amb la còmoda tradició i per haver aportat a l'escena del seu país un element profundament humà, és l'iniciador del teatre suec d'avui. Ell va rebentar els motllos habituals i va albirar un horitzó inèdit. En aquest aspecte, però, Strindberg és menys interessant que els seus continuadors, car la seva fórmula dramàtica era, també, rígida i sotmesa a sistema.

L'autor que aporta a l'escola clàssica la fórmula de Strindberg i crea una manera autènticament actual, és Paer Lagerkvist, autor d'una mitja dotzena d'obres plenes d'inquietud humana, amb un ambient realista i místic a la vegada.

Després de Lagerkvist, dues grans figures s'esforcen a donar al teatre suec un contingut propi, una fesomia, unes característiques nacionals. Són Tor Hedberg i Hjalmar Bergman.

Tor Hedberg, mort fa quatre anys quan acabava de fer-ne setanta, era més clàssic que no romàntic en el que es refereix a la concepció del seu art. Home literàriament cultivadíssim, membre de l'Acadèmia de Suècia, va administrar encertadament durant deu anys el Teatre Reial i el va orientar en un sentit francament nacionalista. Es en aquest teatre on va estrenar amb un èxit trepidant la seva millor producció: *Johan Ulfsjerna*, tragèdia moderna de palpitant actualitat, concebuda una mica a la manera de Corneille, en la qual presenta un conflicte entre dues generacions en una Finlàndia, fidelment interpretada, en lluita contra la tirania de la Rússia tsarista. *Johan Ulfsjerna* és, sens dubte, una de les obres més remarcables de l'escena sueca contemporània, i va assolir a la seva pàtria un triomf de tal magnitud que és, encara avui, generalment recordat. Com si l'autor hagués donat en aquesta tragèdia punyent tot el que era capaç de donar, la seva producció posterior és feble i raquítica. Poc abans de morir, l'any 1931, va estrenar una comèdia — *Els fills de Tàlia* — sensiblement inferior al que hom tenia dret a exigir del seu talent. A la comèdia — en la qual descriu la vida de la gent de teatre — hi ha, però, un encís literari del millor gust i un humor malencònic que varen copsar el públic.

Hjalmar Bergman s'havia ja distingit com a novel·lista fecund i estimable quan va fer la seva aparició en el teatre. Per bé que el seu nom passarà a la història literària com autor de novel·les plenes de passió i de gràcia, Bergman és una figura teatral remarcable, encara que sols sigui per la seva magnífica comèdia *Swedenhjelm*, obra cabdal de la moderna literatura sueca, peça humorística amb un fons seriós, que ha quedat en el repertori del Teatre Reial. En aquesta comèdia, ens presenta l'autor un tipus perfecte d'heroi racial, expansiu i optimista, que es confia sempre a la seva bona estrella sense preocupar-se del dia de demà, però molt susceptible en qüestions d'honor. La bona sort el salva, quan ja és vell i savi, d'una situació desesperada: hom li atorga un Premi Nobel caigut del cel, i això confirma l'optimisme que sempre havia guiat els seus passos.

L'èxit assolit per aquesta obra ha estat confirmat en l'estrena d'una altra comèdia seva: *Els Markurell a Wadköping*. És la tragicomèdia de la paternitat incerta en una petita ciutat de província, en la qual la tragèdia i l'element grotesc són barrejats hàbilment, i hi ha una pila d'escenes a mig fer que recorden el Pirandello dels *Sis personatges*.

Un altre autor, més jove que els esmentats, s'ha revelat posteriorment al Teatre-Oscar: Ragnar Josephson, professor d'Universitat, i molt pròxim, com a escriptor, de l'estil lleuger de Pagnol i de Bourdet. La seva comèdia *Novella amb clau* és una sàtira de les supersticions freudianes d'una societat burgesa lliurada a l'esnobisme de certes lectures modernes.

Això és tot. No és, certament, molt, però no és poc si hom pensa que el teatre castellà no pot avui presentar tres noms d'autors que siguin, ensembles, dignes i nous.

ARTUR PERUCHO

A CAL BARBER

—Vinc perquè em faci un pressupost.
(College Humor, Boston)

A TOULOUSE

Una revista marselesesa

Vaig assistir l'altra nit, a Toulouse, a la representació d'una revista marselesesa. Millor dit: d'una revista de mariners. Millor dit, encara: d'una opereta de mariners. Es titula *Trois de la Marine*. És un espectacle que després d'haver estat representat dues-centes vegades al Théâtre des Deux-Anes, de París, recorre triomfalment tota la França. Si l'anomenada d'aquesta opereta no cridés ja l'atenció del públic, un suggestiu cartell de Paul

H. Alibert

Colin, l'anunci del «jazz marseles» Sellers, el nom del popularíssim compositor Vincent Scotto i, d'una manera especial, la intervenció del fantasista Alibert, l'incitarien de seguida a anar-la a veure.

Alibert ha escrit el llibre de *Trois de la Marine*, i interpreta el paper principal. Però el que cal remarcar i lloar en ell no són solament els seus mèrits d'autor i el seu treball d'interpret. El que atrau d'Alibert és, per damunt de tot altra cosa, el seu talent d'animador; el que admira és la senzillesa amb què ha sabut portar al teatre líric la joia i l'emoció, la ingenuïtat i l'encís de les classes populars. *Trois de la Marine* plau, per això, a tothom, i aquesta és potser la seva primera qualitat. S'hi diverteixen i s'hi commouen petits i grans, homes i dones, rics i pobres. Tant aplaudeix el públic de butaques com el de galliner.

En *Trois de la Marine* s'hi troben, estretament lligades, la simpatia personal — inextinguible — d'Alibert, la gràcia i la humanitat

de les seves cançons i la llum de la seva Provença. A través d'un argument que a estones sembla de pantomima, triomfen totes les virtuts i surten castigades totes les males passades. Hi ha, en *Trois de la Marine*, el galan sentimental i el traïdor repugnant, la noia humil i enamorada i la *cocotte* altiva i falsa, el mariner candorós i lleial i el taverner antipàtic i sense consciència, un comandant que estima la seva gent i un tinent que la menysprea, una bugadera que tira al dret i una senyora carregada d'escrúpols... No hi manca ningú! No cal dir que els bons, a la llarga, guanyen sempre.

Si en *Trois de la Marine* hi desfilen tipus de tota mena, s'hi produeixen també escenes per a tots els paladars, des de les més innocents a les més intencionades, des de les més còmiques a les més dramàtiques. El llenguatge, però, no rellicsa mai, com passa en les nostres revistes i operetes, pel pendent del mal gust ni de l'obsenitat. I la música és en tot moment agradable, assaïdada de ritme i melodia, de caràcter exclusivament popular. Alguns dels cuplets, com *L'Amour c'est une étoile, Je ne sais pas ce qui m'attire, Je ne sais pas ce qui m'attire* de la java de *Le plancher des vaches*, els canta el públic, àdhuc sense voler, a la sortida del teatre.

En veient *Trois de la Marine* vaig pensar molt sovint en els espectacles grollers i poca-soltes, sense cap to i sense ambient, que ens ofereixen els nostres teatres lírics populars. Quan podem aplaudir una obra en la qual, a l'estil de *Trois de la Marine* — o a l'estil de les antigues sarsueles espanyoles o els vells sàinets catalans — s'hi respira l'aire del carrer i s'hi descobreixi l'ànima del poble? Dues notes curioses: el director del «jazz marseles» de *Trois de la Marine* és, a l'enssem, l'acordionista. Els músics van vestits de mariner.

JOAN TOMAS

Warner Bros - First National

superant l'insuperable, presenta com a

Primícia de la propera temporada

en el

TIVOLI

La meravella de què parla tot el món i que donà lloc al gran festival Warner i Jantzen a Sitges

Queda obert el despatx de localitats

Aquesta pel·lícula no es projectarà en cap altre saló fins la propera temporada

—Déu la guard, senyora. Sóc el veí del costat i m'agradaria que em deixés veure el seu magnífic aparell de ràdio.

(Gazzettino Illustrato, Viena)

Berkeley Square

- Film de Frank Lloyd, tret de l'obra del mateix nom de John L. Balderston
- Interpretat per Leslie Howard, Heather Angel, Valerie Taylor, F. Gottschalk, Colin Keith-Johnston
- Música de Louis de Francesco

BERKELEY SQUARE

només podrà ésser vist a Baelcelona en

- Sessió MIRADOR

LE LLETRE

La causa de la moral Autobiografia i anècdota Catàleg i finestra

Si per uns la moral és una institució divina, per altres és una institució humana. Segons els primers, la moral ve de Déu; segons els segons, dels homes. És la llei de Déu, diuen els uns. És la llei dels homes, diuen els altres.

Damunt d'aquestes dues concepcions hom n'ha bastit d'altres, algunes de tan altes com la del tomisme, que arriba a dir, com nosaltres expliquem en la nostra obra *Concepte general de la ciència catalana*, que no és Déu el que ha creat la moral, sinó que encara que volgués no podria deixar d'obeir-la, perquè és un ésser perfectíssim, al contrari del que deien els escolàstics, que sostenien que Déu és l'autor de la moral i si ell volgués podria abolir-la i substituir-la per altra cosa, fent que la moral fos immoral i viceversa, perquè és un ésser omnipotent.

En aquest sector trobem també totes les teories religioses basades en la moral. En el sector contrari, ço és en el dels que sostenen que la moral és una pura convenció i fins una pura farsa, arribem a trobar els que diuen que la moral va ésser la llei que els més forts van imposar als més febles, per tal de dominar-los, i finalment arribem al cas de Nietzsche, que diu que va ésser a l'inrevés. Per ell, la moral és la llei que els febles van imposar als forts. Quan els forts han acceptat la moral, el món ha degenerat, diu, i afegeix: la salvació del món radica en la supressió de la moral. Segons la profecia del gran filòsof lric, el dia que la moral desaparegui, apareixerà el Superhome.

Com poden veure els que llegeixen, el fet de la moral ha distanciat les teories fins a l'infinit. Des de Sant Tomàs a Nietzsche, hi ha molt camp per córrer i fins per trencar-s'hi el cap. I es comprèn molt bé, perquè essent la moral un fet, tant si ve de Déu com si ve dels homes, tant si és una realitat com si és una convenció, el cert i positiu és que és un fet de causa desconeguda que fa pensar molt, i per explicar-lo, si els uns són capaços de posar-lo fins per damunt de la divinitat, els altres poden ésser capaços de posar-lo per sota la humanitat. El fet és tan evident i poderós que si alguns s'hi sotmeten, els altres se'n volen alliberar, i mentre tant la causa va vivint amagada, perquè la submissió i l'alliberació l'aparten de l'acleariment i la mantenien a l'ombra. Si els uns, portats per l'embraguesa de l'acceptació, diuen que les lleis universals estan subjectes a la moral, ço és que el fet de l'existència no és més que un fet moral, els altres diuen que la llei moral no té res a veure amb les lleis universals.

Nosaltres, sempre neutrals i amb la imparcialitat que ens caracteritza, posats entre els uns i els altres, responem que reconeixem que les lleis universals no estan subjectes a la llei moral, també sabem reconèixer que la moral està subjecta a les lleis universals. I fem més, molt més: demostrarem que és una conseqüència d'aquestes lleis universals, demostrant concretament, com saben els lectors que són parroquians o clients de les nostres obres, que és una conseqüència natural, lògica i necessària de les relacions entre l'esperit i la matèria.

En efecte, tots els que estan assabentats de la Hiparxiologia, saben que nosaltres, estudiant tots els éssers orgànics en relació general amb l'ésser inorgànic, trobem que la matèria esdevinent orgànica opera la separació de l'esperit contingut en l'organisme. No ens entretindrem a explicar aquesta llei hiparxiològica perquè ja ho va fer el nostre amic Pla, en el compendi d'Hiparxiologia que tan amablement va escriure, publicat amb la mateixa amabilitat per l'amic Llopes-Llausàs, i ultra això pensem publicar-la més endavant quan tinguem llesta la part de la nostra obra que fa referència a la dialèctica, que és la que ens costa més.

Ara doncs ens limitarem a dir que si la matèria separa l'esperit d'ella mateixa, necessàriament l'esperit té de tenir la tendència a separar-se'n.

Si examinem la moral, veurem que no és res més que aquesta tendència. Nosaltres la definim dient que és la tendència de l'esperit a separar-se de la matèria. No podem trobar cap acte ni cap intenció moral, i com més elevada sigui més encara, que no suposi la tendència de l'esperit a alliberar-se de la matèria i de les seves lleis.

El fenomen moral per excel·lència, que assolix el cim de l'ètica, que és la virtut, podent arribar com ha arribat manta vegades a la sublimitat, és la prova palesa que la moral no és res més, com hem dit i repetim, que la tendència de l'esperit a separar-se de la matèria. Entenem per virtutis en el sentit corrent, usual i més elevat de la paraula. L'home que sap despendre's de tot el que és material. Si la virtut està constituïda per la caritat, la sobrietat i la castedat, per la caritat ens separem de les lleis més generals de l'egoisme; per la sobrietat o dejuni, com se'n sol dir en termes religiosos místics, ens separem de la llei de la nutrició, que és la base de la nostra existència en particular, i per la castedat ens separem de la llei de la generació, base de la nostra existència en general.

Si la caritat ha estat explicada de mil maneres diferents, en canvi, per trobar l'origen o la causa de la tendència al dejuni i a la

castedat, hom ha tingut de recórrer a la higiene i a altres factors exteriors a l'ètica, i és que no es podia comprendre per què, a part de la utilitat material que pogués portar la pràctica del dejuni i de la castedat, els homes, a certa edat i a cert grau de civilització, sentissin espontàniament aquestes dues tendències tan contràries precisament a les lleis bàsiques de la vida, que són la fàgica i la genèsica. Tothom sabia que el dejuni i la castedat practicats per mantenir la salut no eren virtuts.

Definida la moral — tornem-ho a repetir — com la tendència de l'esperit a separar-se de la matèria, queda explicat tot el més alt de l'ètica. No s'expliquen tant, com és natural, els altres fets ètics, com per exemple els jurídics que depenen d'una sèrie de lleis particulars materials a les quals estem subjectes i que tenen d'anar essent estudiades i conegudes, però sí que s'explica, per exemple, la justícia, el fet jurídic més genèric, que no és més que el grau exacte de separació en què té d'estar l'esperit respecte de la matèria, per constituir humanitat, això és per a ésser home en el sentit ple de la paraula. Per a ésser home no cal ascendir a esperit pur, diguem-ne a àngel, ni descendir a bèstia.

Trobada doncs la causa de la moral, que ens permet definir-la, més ben dit, que ens permet fer la definició amb el mecanisme que la produeix, podem parlar tan objectivament de la moral com parlem de la llei de la gravitació universal o d'altres lleis que regulen l'existència coneguda.

La moral, doncs, no és cap tabú, com sostenen totes les religions, que acaben per fer-ne el tabú refugi quan veuen que els altres tabús són emposos pel vent que allunya els núvols de la superstició. No és tampoc cap invenció humana, ni dels homes forts ni dels homes febles, com diuen els antireligiosos i els materialistes. La moral és un mecanisme al qual estem subjectes mentre vivim en l'organisme i del qual quedarem completament alliberats el dia que el nostre esperit, com és de creure i d'esperar, estigui absolutament separat de la matèria. Acabada la separació, acabada la tendència a separar-se. La causa de la moral no radica en la matèria. És una mena de llei de la gravitació a l'inrevés. Si el nostre esperit fos creat immediatament separat de la matèria, no coneixeríem la tendència que provoca la moral. Si fos veritat la fantasia dels que diuen que la divinitat va crear esperits purs o àngels, sense la matèria, aquests àngels o esperits purs no haurien conegut mai la moral.

La moral — diuen els que n'ignoren la causa — avui és i demà no, aquí sí i allà no, com solen dir els que la neguen, i és que no veuen que la moral, com tots els fets vius, neix, creix, mor i ressuscita. Té els alts i baixos de les accions i reaccions de la vida. Un nen no té la moral d'un home, un primitiu no té la moral d'un home civilitzat, ni un decadent la moral d'una societat en plenitud de forces. Com que, com nosaltres demostrarem en la Hiparxiologia, la separació de l'esperit de la matèria es fa per accions i reaccions, la tendència a la separació que en resulta també és activa i reactiva. No és que avui sigui moral el que ahir era immoral, i viceversa, com pensa la ignorància, sinó que avui es sent més o menys la moral del que es sentia ahir. No és la moral la que varia, sinó la pressió separativa en els individus i en la col·lectivitat. Les plantes i els animals, que no tenen la separació que hem assolit nosaltres, no tenen ni poden tenir moral. No han assolit la humanitat. Els fells, molts poden perdre la moral, perquè havent caigut o retrocedit a l'estat animal o vegetal, per manca de força separativa de la matèria orgànica, poden perdre també la tendència a la separació que la constitueix, com diem i ens complaem a repetir-ho, demanant als nostres lectors que gravin aquesta definició de la moral a la memòria i per més seguretat se l'apunten al carnet de notes, perquè qui no té memòria té de tenir memoràndum.

Aquesta mateixa causa de la moral explica el fet que els homes, en arribar a certa edat i a certa civilització, coneguim la moral abans que els ensenyin. La coneixem per instint. Encara que no tinguéssim coneixement, també hi tendiríem. Es que sentim la pressió separativa i la volem obeir. La violació que en fem provoca la reacció coneguda per remordiment. Plató i Kant, aquests dos grans cervells tan diferentment construïts i diametralment oposats, van inventar, endebades, perquè no va servir per a resoldre el problema, una hipòtesi cada u per a explicar aquest fet misteriós que sabéssim el que és moral abans que ens ho ensenyessin. Plató deia que era un fenomen de reminiscència i Kant un fenomen d'apriorisme. Comencem a conèixer la moral quan la matèria ens fa sentir, tal com coneixem les funcions orgàniques que, com hem vist, la mateixa moral combatia, com l'instint fàgic i l'instint genèsic.

Finalment, la causa de la moral té un doble i molt important efecte científic i religiós alhora, i és que no sols explica que l'ètica és un fenomen circumstancial d'aquesta vida, reduint-la, com hem vist, a un senzill mecanisme, sinó que demostra igualment l'existència de l'esperit i per consegüent la possibilitat lògica d'una altra vida després d'aquesta. Si l'esperit té tendència a separar-se de la matèria, és necessàriament una substància separable. D'altra manera aquesta tendència no seria possible.

Tenim doncs, per acabar i arrodonir el que deixem escrit, que el mateix que demostra que després d'aquesta vida n'hi pot haver una altra, en la qual siguem esperits purs — tornem-ne a dir àngels —, demostra que la moral és purament una tendència d'aquesta vida mortal i no té res a veure amb la vida eterna o futura, perquè no sols no és essencial, sinó que és accidental.

Qui ens ho tenia de dir que la mateixa llei que pot recolzar la religió, seria la que l'alliberaria de la superstició moral que ara la recolza! Viure per a veure, que diuen els castellans.

FRANCESC PUJOLS

«L'assaig de la vida», per Plàcid Vidal

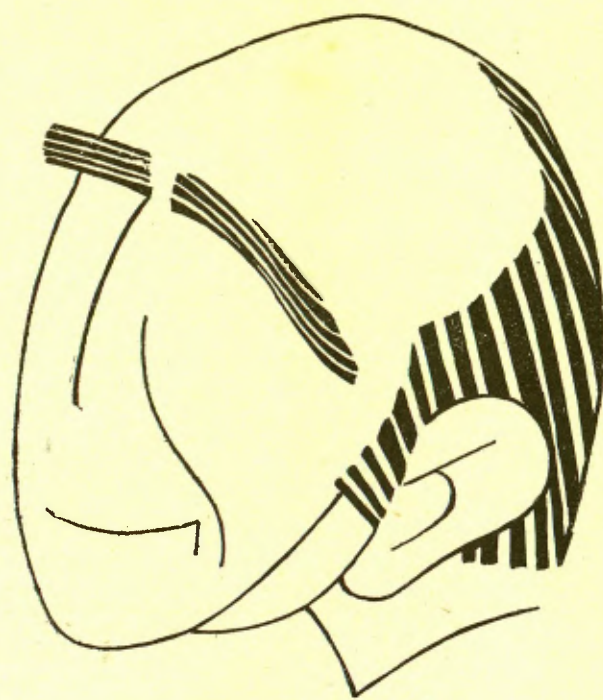
El nom de l'autor d'*Els Singulars Anecdotes*, intel·lectual de vocació gairebé heroica i home d'una memòria extraordinària, no és gaire conegut, avui, del gran públic. El germà petit de Josep Aladern, el poeta, periodista i filòleg que havia assolit una merecuda reputació d'escriptor honest i competent, no ha volgut crear-se, per a les seves activitats literàries, la màscara d'un pseudònim que, en el cas de Cosme Vidal, havia absorbit tota la glòria fugissera i gens profitosa d'intel·lectual i havia deixat en

forma incorrecta o impròpia o bé s'infla amb un punt de barroquisme, Plàcid Vidal, l'incorregible idealista i home bondados, ens presenta el seu drama personal i el del seu germà, transportant continuament llur petit taller d'impremta i havent de fer de caixistes per a poder subsistir. La literatura catalana era la flama sagrada que encenia més viva, cada cop que vacillava, la fe d'aquells germans devots de la poesia. Però, al mateix temps, en aquest llibre se'n revela amb tota la seva realitat la situació precària de la intel·lectualitat catalana en aquells anys de predomini lerrouxista, les revistes que neixien i morien en el primer número, els llibres editats per subscripció entre amics de l'autor, les col·leccions cent vegades projectades i mai dutes a bon terme, i els apassionaments abrandats i fugagços d'aquells minyons que volien escriure obres genials i que molt sovint abandonaven ben d'hora la palestra literària per a cercar activitats més ben retribuïdes.

Hora d'anarquia lingüística, en la qual cada escriptor tenia una ortografia particular, en la qual hom es proposava models com Ibsen i totes les pensades literàries neixien sota el signe de la desmesura. El discurs presidencial de Pompeu Fabra, en els Jocs Florals de diumenge, en remarcar la importància simbòlica de la rendició del darrer reducte de la y grega, em feia pensar en la influència que la unificació gramatical tingué damunt aquell moment de primers de segle de la nostra literatura. Es produí una depuració natural, una tria automàtica de vocacions i de talents. Vingué una època una mica grisa, de silenci que només la veu de molts poetes interrompia. Aquelles anyades eren fecundes, però, dels moments de relativa plenitud que darrerament hem conegut. La nostra literatura, que havia estat sempre patrimoni dels autodidactes, rebia una influència redreçadora que li donava un to i una responsabilitat. El llibre de Plàcid Vidal, ultra el seu gran interès literari i humà, té aquest gran valor, el de permetre diagnosticar les tares d'aquell moment de la nostra literatura, i de fer més admirables els esforços sostinguts i dolorosos de Josep Aladern, del seu germà, i de tots aquells homes que s'empeguen en la tasca feixuga i la continuaren sense vacil·lacions, preparant la normalitat actual, encara ben relativa per a les nostres ambicions, però que acusa, evidentment, un progrés en el conjunt, encara que aquelles grans figures patriarcales (de les quals només tenim vivent, i per molts anys, el gran artista i literat Apelles Mestres) que desapareixen, no siguin substituïdes.

L'assaig de la Vida ens duu el preciós testimoni d'un obrer infadigable i destacat de la nostra literatura, i entre les seves planes formiguejants d'homes i de fets, suren lliçons ben exemplars que fan de bon meditar per als intel·lectuals catalans, sobretot en aquests moments que tot fa creure que tots voldran col·laborar a la feina a emprendre per a bastir el casal definitiu de la nostra cultura nacional.

RAFAEL TASIS i MARCA

Plàcid Vidal, per Mestres

canvi l'home en aquella posició angustiosa i sovint desesperada d'inseguretat econòmica que l'havien de fer refugi, en els últims temps de la seva vida malaguanyada, en les planes dels diaris lerrouxistes de Barcelona. Aquest drama constant de la vida del germà de l'autor, que és de les coses que més impressionen en aquest llibre dens de lletra i de contingut que acaba de publicar Plàcid Vidal, és el símbol dolorós de tota una generació intel·lectual catalana, dels creadors ardis d'una literatura i d'un periodisme en un país on tot estava per fer, en aquest aspecte, i en el qual les primeres temptatives per a la normalització d'una vida intel·lectual que fins aleshores (darrers anys de segle, amb l'aparició de les grans figures de Maragall, de Guimerà i de Rossinyol) havia pecat de catòlica i casolana, toparien per força amb tants contratemps i amb una tal incomprensió del públic, que hom comprén que en aquells estols juvenils de poetes, de novel·listes i de dramaturgs abundessin les crisis de desesperances, les desercions i àdhuc els suïcidis.

Plàcid Vidal ha escrit una minuciosa autobiografia que s'atura a l'any 1921, data del matrimoni de l'autor, que ve a cloure així una primera etapa de l'assaig de la vida que ell es complau a imaginar-se que forja. Veïem el minyó d'Alcover, voltat de gent camperola, de la qual ens traça uns croquis simplicíssims, però d'una gran força d'evocació, i assistim al seu desvetllament a la literatura, pel reflex del precoc prestigi del seu germà, que havia de fer perdurable el pseudònim de Josep Aladern. Vénen els anys de Reus, i les amistats primeres que la sort i les circumstàncies hauran de dispersar, de trencar o de fer més íntimes. Tot el llibre de Vidal, més que una estricta autobiografia, és una invocació a l'amistat, una desfilita impressionant de noms famosos o obscurs de treballadors intel·lectuals de Catalunya. El nomenclàtor del final del volum ja dóna idea del valor anecdòtic i d'historia interior de la vida literària catalana dels primers vint anys de segle que té aquesta obra tan original. Allà hi trobem els lluitadors debutats, que es retien a l'adversitat, com els poetes suïcides Antoni Isern i Hortensiu Güell, les figures pintoresques i enlluernadores dels homes brillants que aspiraven a genis i s'ho arribaven a creure, com el gran Peius Gener (del qual hi ha uns capítols molt saborosos), el pontífex Xenius i l'original doctor Diego Ruiz. Desfila tota la corrua d'amics i companys de joventut i d'ambicions de Plàcid Vidal, figures inquietes com les de Puig i Ferrer i Alfons Maseras, triomfadors com Pau Ruiz Picasso, grafomans, ihusos i fracassats com tants que pululen per les planes del llibre. En aquelles planes escrites sense cap emfasi, en un estil molt lliu, que molt rares vegades agafa una

SIMMEL I LA FEMINITAT. — Xenius, que era un gran adjectivador, qualificava Simmel, en un glossari antic, de *filòsof picant*. Evidentment, no pot pas adjudicar-se aquesta apreciació ni al sociòleg, ni al meditador de temes religiosos i culturals. En canvi, un seguit d'assaigs d'aquest personalíssim pensador cau perfectament dins d'aquest epígraf: filòsof picant, entenen-lo àdhuc en la més vulgar de les accepcions, la del picant lliand amb el picaresc, amb el to lleuger i curiós alhora de la intimitat femenina.

Simmel sap, en aquest punt, donar una categoria filosòfica a temes sovint menyspreats per banals; de fet complex amb un deure, que en gran o petita escala acompleixen les ments més clares del nostre temps, i que consisteix a cercar-ne una definició, extraient-la de símptomes que semblant anecdòtics — com l'esport, o la moda, o el cinema — poden portar-nos a conclusions categòriques. Aquest és el sistema d'un Karl Jaspers, d'un Ortega y Gasset.

Però àdhuc destriant tot el que hi pugui haver en els treballs de Simmel de crítica del món contemporani, fóra miop de no veure en els seus treballs una voluntat d'universalitat que els dóna una definitiva permanència. Així en el volum que acaba d'editar la *Revista de Occidente*, encapçalat pel seu assaig sobre *Cultura femenina*, és ben vist aquest doble interès — actual i general — de Simmel.

Aquest assaig és avantposat a d'altres ja publicats en volum — esgotat — per la mateixa editorial. De tots els treballs incorporats a la nova edició, val a dir que aquest era el més necessari. Car sense aquesta *Cultura femenina* es feia difícil d'explicar el fonament dels altres treballs ja coneguts sobre la filosofia de la moda, el masculí i el femení i sobretot la filosofia de la coqueria.

Les posicions de Simmel davant del tema de l'etern femení neixen de la valoració «normal», biològica, del sexe oposat al nostre, tot i provant de desfer-se de la concepció i àdhuc de la Feminologia tradicional, de la qual demostra la parcialitat, essent com és de manufactura masculina.

L'afirmació de l'unitarisme de l'esperit fement, difícil de desdoblar-se en objectivacions (facultat típicament masculina), és de les més suggestives i fecundes. D'aquesta nota extreu Simmel conseqüències d'un extraordinari interès en ordre al desplegament psíquic i professional de la dona, i enllaça aquest «compactisme» amb l'aparent dualitat que és tota la coqueria femenina — promesa i fuga; rendiment i esquerperia combinades — finalment explicades per la biologia del temperament femení. També cal llegir aquest treball, com a introducció a les pàgines que dedica a la filosofia de la moda, potser més lleugeres, però d'una sagacitat i d'una suggestió extraordinàries.

VOSSLER I LOPE DE VEGA. — Fa impressió aquesta brillant acometivitat de Karl Vossler — i el bagatge cultural que suposa — que li permet, per exemple, d'enfrontar-se successivament — i magistralment — amb les *Faules* de Lafontaine, amb la *Divina Comèdia* i amb l'obra de Guillem de Poitiers, el provençal. Ara — aen el sisè decenni de la seva vida —, ens demostra com encara pot llançar-se a un tema d'una frondositat que podriem anomenar fabulosa: el d'analitzar l'obra de Lope de Vega i la seva relació amb el seu temps. (*Lope de Vega y su tiempo*, Madrid, 1934.) És un tòpic correntíssim — i té una evident base real — la dificultat d'anàlisi de l'obra de Lope, per la seva magnitud i, de vegades, per la incertesa bibliogràfica i crítica de què es troba voltada. Vossler, però, ataca el tema amb un coratge extraordinari i el resultat és aquest llibre, esdevingut un manual introductor ple de dades i estructurat en una visió global personalíssima.

La idea més interessant afectant el conjunt del tema és segurament la que fa referència a la *normalitat biològica* de la seva obra dins del seu temps. Obra immensa, però sense rebellió; símptoma de la seva època i no pas anticipació d'èpoques futures.

De la lectura d'aquest llibre se n'extreu la visió d'un Lope immens, però servint una funció de grandesa dins d'uns límits asseynalats, talment com una enorme, indesviable i eterna energia fluvial.

TRES ALMANACS LITERARIS. — Davant d'una revista neocatólica que es publica a Madrid — *Crux y Raya* — hom ha retret sovint el precedent de les revistes neocatóliques franceses, a la manera, per exemple, de *Vigile*. Hi haurà, però, la sospita d'una radical diferència, provenint d'una valoració per part del grup madrileny d'un tradicionalisme popular acceptat gairebé amb totes les seves conseqüències — rurals, satíriques, primàries — remarcables. L'Almanac «para todos» que ha publicat *Crux y Raya*, ens ha donat la raó, respecte aquesta barreja de popularisme autèntic i neocatólicisme «diterari», no tan incompatibles com podria semblar.

— Bompiani ha publicat el seu *Almanacco letterario* per a 1934. És curiós de notar la persistència en aquests almanacs — des de fa una sèrie d'anys — d'una mena d'eufòria literària que es tradueix en una sèrie d'anècdotes, de tipus joganer, on l'escriptor fa un paper arlequinesc o bé, purament, de titella. Es fa retratar en postures estranyes, cerca una publicitat sorprenent encara que se'n l'anti-encarcarament, fent-se valer en tant que anècdota com a persona, en tant que «penya» com a grup. De vegades, una mica passats de moda, val a dir-ho.

— Aquest és un almanac antològic, en canvi. Cada escriptor — i cada escriptora; a remarcar-ne el nombre — assaja la seva més seriosa postura.

Es un exemple de continuïtat, amb una tradició ja saborosa: l'*Almanac de les Lletres*, que veu la llum ja fa catorze anys a Palma de Mallorca.

En tant que ens afanyem en la taula anual de les nostres lletres que sigui un reflex concordant amb la importància de la seva activitat, fem palesa la voluntat i la dignitat d'aquesta obra dels catalans de Mallorca.

G. D.-P.

The Majorca Sun and The Spanish Times

El més important setmanari anglès que es publica a Espanya. Llegit per tots els anglesos i americans

25 cèntims en tots els quioscos

La Publicitat

Publica la informació més completa, tant internacional com peninsular i local

Comentaris i col·laboració de les millors signatures Gràfics d'actualitat

Llegiu-la avui i cada dia

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions L'edat d'or del modernisme (*)

Manolo

Amb Manolo arriba l'escultura polimpressió i l'escultura que vibra amb una biologia d'algu que viu arrapat a la terra. L'art de Manolo és més que cap altre un do profund que per a exterioritzar-se és val d'un sentiment racialíssim i posant en pràctica l'esforç llegendari de les cultures anteriors a l'eclosió de la Grècia clàssica.

Sense cap parentiu precís, reviu, amb la perfecció destil·lada dels segles que han passat, aquella impressió invulnerable de l'escultura definitivament assentada sobre la base d'un realisme palpant, allunyat en absolut de tot símptoma d'amanerament, perquè sobre l'extens camp de la percepció el geni troba sense parar novetats reclamant el desplegament de les facultats inesgotables. Manolo repetiria fins a l'infinit un model i sempre hi hauria en ell la punta de la descoberta excepcional.

Diu que Manolo caminant entre les peces de la seva exposició de la Sala Parés, va dir a un visitant respecte a un tornejador de bronze que exposa, el qual està amb la capa arreplegada, en actitud expectant:

—Que us penseu que des-cansa? No, home, no. Aquest torero està a l'aguait!

Això resumeix el nostre gran escultor. El presenta en la integritat de la seva potència, en la possibilitat inexhaustible de la seva creació, en la meravellosa seva diversitat artística, perquè una acció qual-sevol, àdhuc de dubtosa plasticitat, l'embolica entre el filament del seu poder i executat dòcilment tot allò de gran o de miserable que veu a través dels seus ulls.

Manolo, naturalment, arrecona l'elaboració exterior, es fa incompatible amb els fidels tan nombrosos que creuen que l'única escultura és la de la pell fina i de l'acabat polít. Si abandona l'obra quan fa bonic i quan respon al seu criteri generador, és que ja l'ha resolta.

Créixams

Les trenta pintures que Créixams exposa a la Sala Parés, són trenta exponents claríssims de la vitalitat fantàstica del seu

d'ordre intern. Perquè de Créixams ja s'ha dit tot referent a composició i color, però hi ha encara una part principal per definir, que és la composició de la formació.

Es ben clar que la *Noia del vestit verd* està voltada d'una legítima glòria colorística. La impressió pot partir d'ací, però en el seu record obra un factor d'altra mena. És la humanitat retinduda per una força major que l'empresona, o sigui l'esplendor cromàtica, i la impressió de la facilitat del

Créixams — Figura

tracte a un personatge que es mostra com és acabat de conèixer.

De Créixams ens interessa molt dir-ne això. Després, reconeixem tot el seu valor com a mena de màgic de les qualitats, importantíssim complement que de no existir li socavaría el real mèrit amb el qual està vinculat a la nostra gloriosa pintura.

Gausachs

Per als que la pintura de Gausachs ens representa un veritable encís, i que a més

Gausachs — Can Tomaseta (Eivissa)

autor. Vitalitat no pas material en el fet artístic, sinó en l'espíritual.

Créixams és imponderable en el devesall de color. Quan troba la marxa i de la retina a la paleta es produeix la compenetració, la seva obra pren la característica d'una cosa inabordable en la gestació, en la frisança de la solució, per a esdevenir, un cop acabada, una tela que sota la fuga del privilegi amaga un procés de prodigis de totes classes.

L'obra de Créixams parla un llenguatge psicològicament rar. Tota la facilitat motora tradueix lentament complicats capítols

ens veiem en l'obligació i el gust de parlar-ne, el seu catàleg ens alleugereix. Charenso, el gran amic francès que estima i sent la pintura catalana, el presenta prou.

Creiem que estem en la veritat en veure compartides totes les paraules del crític de *L'Intransigeant*.

Feia temps que no ens havíem trobat amb un aplec tan considerable de pintura seva. I consti que el considerable és dit referint-se a qualitat i quantitat.

Amb el temps se'ns havia esborrat un bon tros la impressió emanada per aquest art seu tan personal, tan explícit i tan complet sota tots els aspectes.

I bé, de cara a la desitjada exposició, Gausachs ha depassat totes les esperances amb un vibràtil entusiasme. No és pas una obra que ofereixi cap buit vacil·lant, ni cap actitud a punt de resoldre. En tota la línia, Gausachs ha dit la darrera paraula.

La diversitat argumental, carrera d'obstacles al cap i a la fi, és per a ell la proclamació de la seva facultat universal i arreu hi domina el pes de la personalitat.

L'obra de Gausachs posseeix la simplicitat de la perfecció, la guspira càlida d'una realitat satinada i el ritme cadenciós i sensual dels grans paisatges, la plètora rica de valors del bodegó i la gràvida gràcia d'unes flors, flors en llur integritat. Eivissa ha desfermat en Gausachs una ànsia darrera harmonies. Aleshores el pintor s'hi ha abandonat i el producte han estat les teles exposades a les Galeries Valenciano, que si de fet no ens han meravellat en el sentit de la novetat, ens han fet rependre, després del seu silenci, el desig d'anar repetint les excel·lències pictòriques de Gausachs, que és un dels que amb més gran quantitat ha aportat material per a encendre la foguera davant allò tan positiu i que Charenso anomena *jeune école catalane*.

ENRIC F. GUAL

La il·lació que els artistes anglesos, els pierafaelites, donaren als francesos en l'Exposició Universal de París, de l'any 1889, no fou desaproveitada. Els literats, els músics, la crítica, els pintors, els escultors, els arquitectes, els artistes de tota altra mena treballaren desficiosament durant deu anys per tal de presentar-se a la immediata Exposició Universal de París amb un *modern style* espantament traduït al francès, amb un *style nouveau*, què!

L'Exposició Universal de París de 1900 sorprenéu agra-dablement tot el món, en efecte, amb la cristallització perfecta de l'horrible *style nouveau*. Al primer cop d'ull l'èxit grandios es condensà en la persona, en l'art, de l'arquitecte Binet, l'autor de la porta monumental de l'Exposició, aquell estrafolari arc triomfal intradossat i extradossat en forma de ferradura molt tancada i sense jambes. Pocs anys després aquesta forma odiosa fou aplicada a moltes obertures de les cases del nostre Eixample, per obra i gràcia dels arquitectes in-novadors de Catalunya.

La porta monumental de l'Exposició de París rematava amb una estàtua gegantina de *La Parisenca*, en actitud d'obrir afectuosament els braços als forasters. Aquella *Parisencia*, com la geganta de les nostres processons del Corpus, anava abillada a la moda del dia, amb un barret d'amples ales, carregat de vaporoses plomes de guix armat, i amb acampanada faldilla, exageradament ampla de baix; aquest ròssec opulent, l'escultor Moreau Vauthier el representà molt estilitzadament arremolinat, a la manera de la túnica baldera i moguda de la dansarina Loie Fuller, la qual encisava tant la gent d'aleshores com els ballets russos, danesos, castellans i monegascos tots plegats encisen la gent d'avui. Des d'aquell moment les arts plàstiques, l'escultura particularment, foren informades per aquella Venus vestida que ens proposà Moreau Vauthier — i la representació masculina fou gairebé foragitada de les arts plàstiques. Una nova sensualitat, tota feminista, colorí les arts: el *frou-frou* dels emmisonats i satinats *dessous* femenins, el *trémoussement* d'aquell bé de Déu de randes i farbalans foren l'harmonia del *style nouveau*, el seu debussisme; l'esperit de l'art nou era de sensualitat carnal i decadent, era el mateix esperit d'una certa literatura puixant en tal moment, poesia del *coctisme*, si es pot dir: *trémoussement*, doncs; *frémissement*, *pâmoison*...

No cal dir que el dibuix del *style nouveau* era curvilini, restauració total de la línia corba; destrucció i aixecament dels volums, multiplicitat floral, bullici de formes sinuoses, estilització esdernegada de la jungla, com en els vells *mantons de Manila*, on, a tot estirar, un caparró, unes mans, determinen que alguna figura humana es debat en l'embull del nou Paradís terrenal, en aquell frenesí decoratiu.

Per a la decoració plana, una escorrialla del pre-rafaelisme, la manufactura anglesa de sederia de Sir Arthur Liberty, donà la pauta, la qual frantitzaren el professor Eugeni Grasset i els cartellistes Mucha i Privat Liévmont, txeu l'un i belga l'altre. Grasset publicà un gros i luxós tractat de la nova decoració plana, obra important i de molt enginy. George Auriol fou el lletrista del nou estil. Alexandre Charpentier en fou el principal escultor; Majorelle, el moblista; René Lalique i Gallé, els vidriers; Carriés, el ceramista; Falize, l'orfebre per excel·lència.

En la decoració corpòria destacà un motiu que sembla inspirat en les tibles humanes contrapuntades: aquest motiu, que informà particularment les columnes, els balustres i peus drets de l'arquitectura i de l'ebenisteria modernista — doncs ja som a historiar de ple el moviment modernista — i que a casa nostra arribà a encisar el terrible innovador Gaudí, sembla que fou creació o suggestió de Samuel Bing, el primer gran col·leccionista francès d'art extremoriental, després dels Goncourt. Els moblistes Busquets i Homar foren, a Barcelona, els principals representants de l'ebenisteria *style nouveau*.

El modernisme tingué una important literatura: Maeterlinck, en primer lloc, després Jean Lorrain, i, per acabar de fer el pes, una polseguera de simbolistes sense col·locació. A Barcelona aquest modernisme literari, verd i morat, esquitxat de lliris i de ciris, fou importat i mantingut durant uns quants anys per Santiago Rossinyol. Enric Morera hi féu el debussisme; Josep Maria Roviralta, Adrià Gual hi posaren el coll; el collar era brodat per Bonnin, Torres-García, Miquel Utrillo i mitja dotzena de socis del Cercle Artístic de Sant Lluc, aleshores estrenat al carrer de Boters.

A Alemanya el modernisme prengué al començament un caient místic, quelcom oriental, entre assiri i faraònic, ja des del debut amb tendència al transcendentalisme idiota, tan car a la intel·lectualitat teutona post-bismarkiana. Del misticisme nazareu hom caigué al misticisme de l'escola de Beuron, la Beuronerschule, fundada pel P. Didier Lenz i continuada pel P. Verkade al convent de Beuron (districte de Hohenzollern-Sigmaringen, al sud d'Alemanya). Aquesta escola bifurcà en un transcendentalisme més anti-luterà que catòlic, a Holanda, amb l'art savi i ridícul de Toorop, amb l'art inepte i repulsiu de Servaes, a Bèlgica — això per un costat —; per l'altre costat, en el transcendentalisme pagànic i afectadament assiri que va des de les ximpleries de Max Klinger fins al monument de les nacions, aixecat a Leipzig i fins a les escorrialles balcàniques d'aquell Mestrovic que aconseguí celebritat universal durant sis mesos.

A Alemanya en esdevenir misticisme de la pedanteria el misticisme de la voluptat va perdre el dibuix sinuós i la composició barrocament agitada per a instaurar de mica en mica el dibuix rectilini i trecat.

Cal però tenir en compte que aquest moviment artístic alemany era un *saldo* francès aprofitat ultra-Rhin. En fundar-se l'escola d'Overbeck i de Cornelius a Düsseldorf vers l'any 1850, el P. Besson fundava una semblant escola a França. Ingres era en

«La Parisenca» de l'Exposició de París del 89

certa manera l'inspirador de l'estil d'ambdues escoles. Ensems es formava el magnífic pintor Gustave Moreau, el mestre de tots els transcendentalistes i decorativistes pictòrics. Si bé fou un pintor erudit, Moreau no fou mai pedant com els transcendentalistes germànics, no fou mai afectat: l'esoterisme del seu art era ingenu, i si es vol, mediterrani: era la seva una pintura mistagògica, però no malarcada ni asiàtica, sinó dèlica, dèlica, epuradora. No hi ha en la pintura del Museu del carrer La Rochefoucauld res del pessimisme alemany, i la seva paleta és rica i sorprenentment lírica com la dels Piero della Francesca, Botticelli, Bellini, Carpaccio, Giorgione, Tiziano, Veronès... Així i tot Gustave Moreau i l'escola del P. Besson foren desestimades a França i hagueren d'ésser saldades a Düsseldorf i a Munic. Alguns desgraciats, com el carnestoltes Péladan (Sar Merodack Séraphin Péladan, es feia anomenar), amb la fundació de l'escola anomenada de la Rose + Croix, intentaren, vers 1893, revifar aquella mistagògia, però, després de quatre o cinc anys de fororalla, la Rose + Croix morí en la riota general. Maurici Denis, compromís entre l'estil sinuós del *style nouveau* i el misticisme del prerrafaelisme i de Gustave Moreau, és el darrer residu d'aquella artística febre.

A l'Exposició Universal de París, de l'any 1900, els anglesos acudiren de nou, amb els darrers i quasi desuets pre-rafaelites i amb una nova creació d'art aplicat, amb un *modern style* més modern que tots. Aquest nou estil era gairebé exclusivament aplicat a l'ebenisteria. Era un estil simplíssim, de línies rectes i angles rectes, cubs i paral·lelípeds, sovint insinuats tan sols per mitjà de llistons, llates i algun plafó, mobles petits,

de línies tan simples com les de la caixa d'embalatge, però que impressionaven per la pulcritud de l'ajustament, per la impecabilitat de l'acabat i per la riquesa de les fustes i dels vernissos. I així com el moble francès del *style nouveau* era de tons clars, de fustes riques quasi blanques, el nou moble anglès s'oferia en fustes fosques. Allò no agradà gens a França, no hi repercutí. En canvi plagué enormement als alemanys i als austríacs. Aquell moble nou anglès, que no era sinó una adaptació del lleuger, sever i simple moble japonès de fusta lacada, esdevingué en mans dels artistes de llengua alemanya un moble similar però de grans i llordes masses, aviat desvirtuat pels defectes del mal gust innovador, per les il·lencies disgraciades. El moble alemany esdevingué una abominació, contra la qual reaccionaren els mateixos alemanys, però els del Sud, els muniquesos, els quals tingueren un moment de lucidesa en adaptar la simplicitat del nou estil anglo-nipó a la reestilització dels antics estils, l'estil el Lluís Felip sobretot. Amb aquesta troballa i amb un gran luxe de presentació aconseguiren sobresortir els *ensemblers* muniquesos a l'Exposició Universal de Brussel·les de l'any 1910. Sobresortiren sobre les aportacions de tot el món. L'estil anglo-nipó quedà per uns anys limitat a l'arquitectura alemanya, particularment a la del ciment armat. Després l'estil caixa d'embalatge s'estengué per tot el món, i fou practicat ad San Petroburgo a Barcelona, que deia Rossini — des de la Rússia dels Soviets fins a la G. A. T. C. P. A. C., del Passig de Gràcia.

A Barcelona el moble anglo-nipó i la biberia d'estil anglo-nipó foren tímidament importats per la casa Boada, la qual vivotejà poc temps a la Rambla del Estudis, i fou practicat també pel cadiraire Comes, establert com a cadiraire a la Plaça del Pi, i com a ebenista al carrer de Petritxol; però, per regla general, Barcelona relegà aquest estil al mobiliari de jardí, elaborat amb fusta blanca ordinària i pintat a l'oli. És el mobiliari que veiem en moltes teles i dibuixos de Ramon Cases. Tot i la poca penetració del moble anglo-nipó a Barcelona, la seva influència hi fou notable. La introducció a preari d'aquest estil a Barcelona determinà entre nosaltres el repudi del moble i de l'arquitectura modernista. Si més no, ell té en l'evolució de les arts decoratives a Catalunya el valor de fita rigorosa i ferma.

Ara, Grau-Sala, Mora, Dalí i Miró, a la saga del francès Raoul Dufy i d'altres, intenten reivindicar l'estil modernista. Hi ha, certamen, ironia en aquesta reivindicació. Però la ironia és, com tantes altres situacions morals, aquella cèlebre espasa de dos tallants: un tallant terriblement conscient i intel·ligent; un altre tallant meravellosament inconscient i refiat. Amb aquell tallant es desfan molts nusos gordians; amb aquest altre tallant es tallen els dits els espasistes massa infants o massa refiats. Els neo-modernistes juguen amb una arma perillosa: són tal vegada joguina del destí. Tot rient rient, poc s'imaginen que llur gatzara modernista, avui, ho és sinó el preludi d'un renaixement.

JOAN SACS

(Vegí's MIRADOR, número 270.)

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Aguilers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

UN ORFEBRE

amb l'amor a l'ofici dels antics i amb la sensibilitat dels moderns:

J. ROCA JOIER

Passeig de Gràcia, 18

Vigileu s. u. p. les seves creacions insuperables

Exit en la mida Corbates inarrugables
Dijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

raspalls per a tots els usos
articles de neteja—objectes per a presents
rambla catalunya, 40

MUSICA I RADIO

A LA ASSOCIACIÓ DE MÚSICA

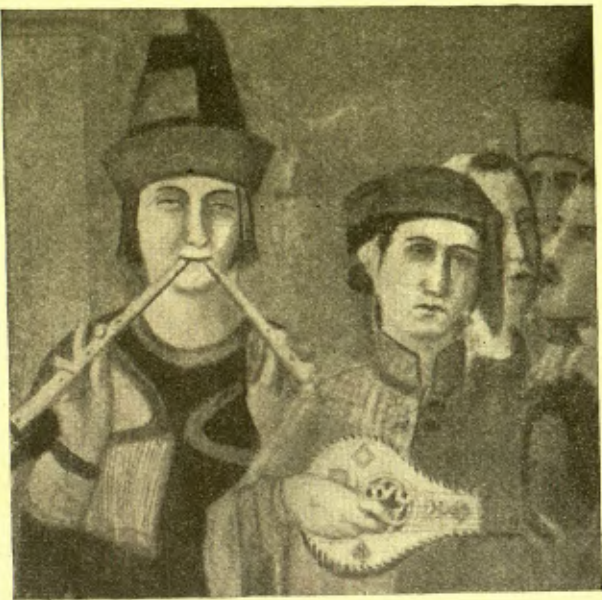
Una conferència d'Higini Anglès

En iniciar la nostra activitat en aquestes pàgines, no trobarem cosa millor a fer que dedicar la nostra primera col·laboració al gran musicòleg Higini Anglès. En aquella ocasió parlarem detalladament de la important obra filològica i paleogràfica acomplerta per aquest savi il·lustre. El curs de les seves investigacions científiques l'ha portat sobretot vers l'Estat mitjà; és en aquesta època on Mossèn Anglès ha sabut especialitzar-se, gràcies a la seva familiarització amb els mètodes i els resultats d'aquesta branca de la musicologia a través dels seus vastos estudis en les universitats alemanyes. Avui dia, Higini Anglès és la primera autoritat d'Espanya en aquesta matèria complicada i problemàtica. Ningú com ell no s'hauria sentit prou documentat per encarregar-se d'una conferència sobre la música cortesana dels segles XIV i XV en aquesta joventut musical que de dia en dia està guanyant una importància i una influència creixent en la vida musical de la nostra ciutat: l'Associació de Música Antiga.

No ha estat fins en aquests darrers anys que la música medieval ha estat descoberta en el seu caràcter propi. Aquesta època llunyana la música de la qual sembla tenir tan poca relació amb la dels nostres dies, ha estat, tanmateix, la base de tota la riquesa actual de la nostra música occidental. És una important època de transició a la qual, de vegades, en primer lloc, el descobriment i el desenvolupament d'un element sense el qual la música no seria concebible per a les nostres orelles modernes: la música a diverses veus. Del punt de vista actual, aquesta època ens ofereix només un inventari primari, sovint bàrbar, de formes i sons. Les diverses veus són sobrepesades l'una damunt de l'altra sense conèixer la dolça síntesi perpètua de l'harmonia. Però allò que sorprèn més és la diversitat quasi infinita a què es presten aquestes línies melòdiques, aquestes formes elementals. Ni aquesta balada de Machaut ni aquelles cançons de Dunstable poden ésser considerades «belles». És una música que no ens pot fer fruir com ho faria un lied de Schubert o de Hugo Wolf. La música de tota aquesta època no és mai autònoma i no troba mai la seva darrera finalitat en ella mateixa. És una música que està sempre al servei d'una potència extramúsical. Serveix l'Església en crear, *ad maiorem gloriam*, una atmosfera de veneració. Serveix la vida de la societat cortesana.

Aquesta música, doncs, no pot ésser mai «bella», car no ha estat feta per a plaure a qualsevol mena de públic. Som encara lluny del naixement de la música instrumental que més tard es prestarà a incorporar els ideals d'una nova societat, lliure de les cadenes feudals i eclesiàstiques. L'individu ha d'esperar encara alguns segles per trobar tant en el protestantisme com en el

Renaixement el dret de manifestar-se a través de les belles arts. La música medieval no sap encara res de confessions personals ni d'ideals humanitaris. Com en la societat d'aquesta època en què tot té el seu lloc, en què tot està destinat per endavant, en què la societat disposa del destí dels seus membres sense deixar-los la llibertat d'escollir, així la música dels segles XIV i XV té un inventari fix de formes i de regis. La fantasia del músic es troba, doncs, ben limitada. Ell tampoc no tindrà la llibertat de

Simone Martini. — Grup de músics.

la tria, com es tingué, per exemple, el temps de l'època romàntica, en què l'originalitat, la invenció, eren una característica indispensable del veritable artista. L'art del músic medieval consisteix precisament a servir sempre els mateixos ideals, i ben sovint encara amb un repertori molt limitat de melodies, amb un grau sempre diferent d'intensitat.

Aquest inventari de formes, de melodies, de temes i d'ideals és, per tant, fix: no admet sota cap excusa una interpretació personal. Això seria gairebé un sacrilegi, car l'individu no és encara res davant del codi sagrat de la societat. És, aquella, una música mancada de tota expressivitat, i l'excel·lent intèrpret, senyoreta Pilar Ruff, hauria pogut suprimir tota emoció personal, no fent altra cosa que deixar cantar la línia melòdica per ella mateixa.

Car aquesta música — cosa que ens ha sorprès molt — té una atmosfera sonora completament pròpia que ens és alhora molt estranya i molt familiar. Ens és gairebé incompreensible i tanmateix fa vibrar dintre nostre més d'una corda concordant. Sobtadament, veiem el segle XIV com se'n apropa, com s'obre camí a través de tot un espai de sis segles. Sobtadament sentim el parentiu de dos segles tan allunyats l'un de l'altre, el que estem vivint i el del nostre Machaut. Pensem en les mateixes idees col·lectives, corporatives i estatistes de les dues èpoques. Pensem que l'època glorificada en els *Mestres Cantaires* sembla resuscitar actualment. I tot de sobte retrobem la mateixa atmosfera sonora d'aquesta balada *De toutes flours* i en la meravellosa *Vida de Maria*, de Hindemith, de la qual parlàvem en el darrer número de MIRADOR. Fou aquesta sorprenent actualitat de la música medieval que ens fa comprendre Hindemith, de la mateixa manera que Hindemith ens fa comprendre Machaut, el que ens revela la bella i excepcional conferència de mossèn Higini Anglès.

OTTO MAYER

P. S. — El nostre darrer article sobre Hindemith contenia dos errors que cal esmentar. Els versos de Rilke, harmonitzats pel jove compositor alemany, duen el títol de *Das Marienleben*, això és, *La Vida de Maria*, i no com allí es deia «*Vie de Marie*». Per altra banda, no era la nostra intenció designar Hindemith com «el millor artista del món», sinó com «el millor artista — això és, violista — del món».

Emissions culturals

Hi ha unanimitat absoluta a reconèixer que la ràdio és un mitjà d'expansió cultural enorme, i cal reconèixer també que en aquest aspecte les nostres emissores no han negligit l'aprofitament de llur antena per a la tasca de divulgació cultural. Però encara que això sigui cert, no ho és menys, així mateix, que és difícil que sense un cert mètode aquesta tasca pugui ésser profitosa.

Radiar una emissió pedagògica de 9 a 10 del vespre, quan l'emissió ha de tenir un caràcter general, i voler amb això que la totalitat dels radioients s'interessin per les conferències, encara que siguin donades per personalitats reconegudes, i més si aquestes sessions tenen un caràcter merament de tècnica pedagògica, com emetia fins fa poc una emissora local, precisament tots els dissabtes, ens sembla francament un error, i és una llàstima que les emissores no es vegin obligades a rectificar per no poder constatar la passivitat del gran públic.

No solament és l'oportunitat de l'emissió el que cal preveure, sinó també, i molt especialment, el contingut de l'emissió, puix cal no perdre de vista l'auditori al qual va dirigida la conferència radiada, i amb això s'ha de procurar una generalització divulgadora, que així pugui ésser compresa pel major nombre d'oients.

Quan es tracta de la utilització pedagògica de la ràdio, s'ha de partir d'una distinció completa de fins i mitjans de la pedagogia ordinària, puix en aquesta matèria, si la ràdio dona avantatges, major nombre d'oients, amenitat, facilitats materials, etc., aquests mateixos avantatges, de no ésser ben utilitzats, poden produir efectes contraris.

D'altra part, organitzar un ensenyament primari a base de la ràdio, com s'ha fet pel Ministeri d'Instrucció Pública de Turquia, en certs poblatos desproveïts d'escoles

primàries, sembla ésser encara una prova-tura de resultats problemàtics, només admesa com a darrer recurs per manca d'altre i quan l'estació receptora s'utilitza també per a serveis d'higiene i agricultura.

Millor sembla servir-se de la ràdio com a complement auxiliar, i en aquest aspecte és interessant l'organització de converses retransmeses als infants de l'escola de Suècia sobre temes de ciències aplicades.

Aquestes dades, que extreiem del *Bulletin de Coopération Intellectuelle* publicat per l'Institut Internacional de Cooperació Intel·lectual de la Societat de les Nacions, figuren amb d'altres que es refereixen al nostre país i que ens plau traduir:

«La Ràdio-Associació de Catalunya ha estudiat els mètodes que convindria adoptar per a les seves emissions pedagògiques inspirant-se en diverses iniciatives preses de nombrosos països per a introduir la ràdio-difusió a l'escola.

»Hom s'ha trobat des d'un principi amb grans dificultats. Només existeix una emissora, a Barcelona. Tampoc el personal encarregat de l'ensenyament, així com el públic, han rebut sempre amb gran entusiasme aquestes emissions. De totes maneres, els esforços de l'associació no han estat en va, puix que amb data 5 de desembre de 1928 començaren les emissions de ràdio-difusió escolar.

»Les personalitats més remarcables han volgut aportar-hi el seu concurs; gràcies a això les conferències educatives, instructives i recreatives han pogut ésser difoses. Per diverses raons aquestes sessions varen ésser interrompudes del 17 de juliol de 1929 al 8 de desembre de 1933, i ara funcionen de nou i com abans sota els auspicis de Ràdio-Associació de Catalunya.»

J. G.

Notícies de tot el món

ALEMANYA

* El govern del Reich acaba de restablir a favor dels artistes dramàtics i lírics, els títols d'actor de la cort i de «cantaire de cambra» (*Kammersänger*) que existien sota el règim del Kaiser i als quals va unit el benefici d'un tracte especial.

* En presència del canceller Hitler ha estat col·locada a Leipzig la primera pedra del monument nacional a Richard Wagner.

ESpanya

* L'activitat de les orquestres madrilenyes en la divulgació de la música moderna, és digna d'ésser assenyalada. Per primera vegada, s'han donat diversos fragments simfònics de la famosa òpera *Wozzek*, d'Alban Berg. L'Orquestra Clàssica dona, en primera audició, la *Rapsòdia Simfònica*, de Turina, i l'*Obertura Madrilenya*, de C. del

Campo. Per altra banda, l'Orquestra Filharmònica de Pérez Casas interpreta els *Ritmos lluminosos* de Turina i l'Orquestra Simfònica d'Arbós interpreta la *Sinfonia Concertant* de William Walton.

* El doctor Curt Sachs ha estat invitat per Menéndez Pidal a donar uns cursos de musicologia al Centro de Estudios Históricos de Madrid. Sacho comença la seva activitat el 3 de maig, amb una conferència sobre *Los instrumentos de música y su origen mágico*.

HONGRIA

* L'Òpera de Budapest posarà en escena l'única òpera de Liszt, *Don Sancio o el Castello dell'Amore*, escrita per ell a l'edat de catorze anys.

FÀBRICA DE TAULES DE BILLAR
VIDUA DE MANUEL SANCHEZ
CASA fundada en 1903
ESPECIALITAT EN BILLARS PER A FAMÍLIES
Barbària, 12 - BARCELONA - Telèfon 10145

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telèg: "Carburós"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 75013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT. Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : GENERADORS, BUTLLOIS, LABORATORIS i domèstics : : MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

TRAJOS PER A BANY

DE TOTES MARQUES
JANTZEN
CEPONT
MARE NOSTRUM
ATHLETIC

DE TOTS PREUS
de cotó a 250 Ptes.
de llana a 7 Ptes.
d'estam a 12 Ptes.
d'Austràlia a 15 Ptes.

DE TOTS GUSTOS
escots variats
de teixits llaurats
fantasia novetat
dibuixos exclusius

GORROS-BARNUSSOS-SABATILLES

classes i preus els més avantatjats

F. VEHLIS VIDAL

32, Avinguda Porta de l'Àngel, 34 — 7, Plaça Universitat, 7

—Sí, fa vint anys que visc tot sol en aquesta illa. Hi vaig venir per a oblidar.
—Per a oblidar què?
—Doncs... sí... ves, ara no me'n recordo.

(Wochenschau, Essen)

—Què busques?
—He perdut aquell rètol que diu: «Un lloc per a cada cosa i cada cosa al seu lloc».

(Gringoire, París)

—No s'espanti, senyora; sóc nudista.
(Ballyhoo, Nova York)

UN FISONOMISTA

—Aquesta cara no m'és desconeguda...
(Marianne, París)

—Què hi fa allí aquell home des del mar?
—Es pensa que és a l'escala elevadora.
(Le Rire, París)

—L'enhorabona. Sé que has tingut una criatura. I la teva dona?
—També.

(Gazzettino Illustrato, Venècia)

El rector. — I no li fa pena condemnar la gent?
El jutge. — I a vostè no li'n fa casar-los?

(Tyrihans, Oslo)

El sastre de la joventut

SANITJAS

BARCELONA

Baix St. Pere, 50
Telèfon 25658

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensem al client la fotografia necessària.

Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: també: Viatges individuals a preu fet, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de noces: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del 70 % que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Italià lliura a l'acte a tot client al qual interessin.